

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto skupaj naprej . . . K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto naprej K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto naprej K 35—Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor doplnila ali znamka.
Upravištvu (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 85.

Izloži vsek dan zvečer izvzemši nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna petiti vrsta za enkrat po 20 vin, za dvakrat po 18 vin, za trikrat ali večkrat po 16 vin. Parte in zahvaja vrsta 25 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati l. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na plemenata naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne oziira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

na dom dostavljen:
celo leto naprej K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravištvu prejemam:

celo leto naprej K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Naše uradno poročilo.

Dunaj, 30. avgusta. (Kor. urad.)
Uradno se razglša:

Vzhodno bojišče.

Na višavah severo - vzhodno Oršove so naše čete odbile opetovane romunske napade. Sicer so bile na mejo naprej pomaknjene bojne skupine korakoma in načrtoma, kakor je bilo za slučaj vojne že davno določeno, nazaj vzete. Sovražnik se bo hvalil, da je zasedel Petroseny, Braš in Kezdí Vasarhely. Najsevernejše romunske kolone so v gorovju Gyergyó v boju.

V galiških gozdnatih Karpatih so nemške čete Rusom zopet iztrgale višavo Kukul, za katero so bili zadnje tedne vroči boji. Razen bojev na predpoljih ob ruski fronti ni sicer nikakih posebnih dogodkov.

Italijansko bojišče.

Nič posebnega.

Jugovzhodno bojišče.

Naša donavska flotilja je pri Turn - Magurelu na spodnji Donavi razdeljala romunske ladje - vlačilke, pristaniška skladišča in vojaške naprave. Pri Zimnici je zasačila dve polni vlačilki, eno oboroženo ladjo in dva motorna čolna.

Na spodnji Vojuši povečano delovanje patrulj.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo.

Berolin, 30. avgusta. (Kor. ur.)
Wolfiov urad poroča:

Veliki glavni stan:

Zapadno bojišče.

V pokrajini ob Sommi se pod obojestranskim trajno močnim artiljerističnim delovanjem sovražna podvzpetja čez dan v našem uspešnem zapornem ognju niso mogla razviti. Zvečer in ponoči so se vršili močni napadi na črto Oviller - Pozières in med Guilleumontom in gozdom pri Maurepasu, potem naprej do Somme in preko nje tja do pokrajine Chilly, kjer smo za naskok pripravljene sovražnika tudi ponoči držali v njegovih jarkih. Obdržali smo do zadnje svoje pozicije. Severno od Oviller - Pozièresa so naše hrabre čete v težkem bližinskem boju zopet vrgle Angleže, ki so bili na nekaterih točkah vdrlí. Na desno od Mose so se zlo-mili noví, s silnim ognjem pripravljani francoski napadi pri Fleuryju in proti našim pozicijam med vasjo in gozdom Chaptre. Jugo - vzhodno od Fleuryja smo zavržili sovražnika s protisunkom.

Severno od potoka Ancre in zapadno od Mühlhausena smo v boju v zraku prisilili po eno sovražno letalo, da se je spustilo na tla. Dve letali smo zbili severno od Somme. Še eno letalo je moralo pri Soyecourtu pristati v naših črtah.

Vzhodno bojišče.

Severno od Karpatov nobenih posebnih pomembnih dogodkov. Nemške čete so v naskoku zavzele goro Kukul, severo - zapadno od Žabja.

Balkansko bojišče.

Položaj je v splošnem neizpremenjen.

Vrhovno armadno vodstvo.

Turčija in Bolgarija v vojni z Romunijo

Uradno poročilo iz Carigrada naznanja, da je sklenila turška vlada napovedati Romuniji vojno. Pri tem se izrecno sklicuje tudi na vojno napoved ne le Nemčije, temveč tudi Bolgarije. Iz Sofije sicer še ni nikakega tozadevnega uradnega poročila, vendar je gotovo, da se od 29. avgusta nahaja Romunija v vojnem stanju z vsemi štirimi centralnimi državami. S tem je pričela nova važna faza orjaškega boja evropskih držav. Diplomatični krogi sodijo, da stopa evropska kriza v svoj odločilni štadij in da se bliža peripetija velike vojne.

VOJNA NAPOVED TURČIJE ROMUNIJI.

Carigrad, 29. avgusta. (Kor. ur.)

Agence tel. Milli poroča:

Ministrski svet je v svoji včerajšnji seji sklenil, da napove cesarska vlada skupaj z Nemčijo in Bolgarsko Romuniji vojno. Sklep je bil z iradejem sankcioniran.

VOJNO STANJE MED ROMUNIJO IN BOLGARIJO.

Dunaj, 30. avgusta. »Novoje Vremja« trdi, da se je vojno stanje med Romunijo in Bolgarijo že pričelo. Bolgari so izvršili ob romunski meji velike vojaške priprave ter so pri več kakor eni priliki pokazali, da si želijo oboroženega konflikta z Romunijo.

Sofija, 29. avgusta. Vest o izbruhu vojne med Romunijo in Avstrijo je sprejela bolgarska javnost mirno in hladnokrvno. Bolgarija bo storila, kar je potrebno, da se onemogočijo nakane novega sovražnika.

Sofija, 30. avgusta. Sofijski romunski poslanik Derussi se nahaja že teden dni v Bukaresti. Najbrž se v Sofijo sploh ne vrne več. Vojno napoved bo izročil ozi. sprejel prvi tajnik romunskega poslanništva.

Berlin, 30. avgusta. »Berliner Tagblatt« poroča iz Sofije 29. t. m.: Sinoči se je vršil bolgarski ministrski svet, ki je razpravljal o položaju ustvarjenem po romunski vojni na-

povedi avstro - ogrski monarhiji. Ministrski predsednik Radoslavov se je bil ravno vrnil s posvetovanja s kraljem, ki se mudi na svojem letovišču.

Besedilo romunske vojne napovedi.

Uradno razglšajo:

Kakor znano, je kralj romunski poslanik dne 27. avgusta tik pred 9. uro zvečer v c. in kr. znanjem ministrstvu izročil v obliki note, podpisane od romunskega ministra zunanjih del, vojno napoved Avstro-Ogrski. To pisanje, ki poskuša s okornimi zvijačami in prisiljenimi sofizmi ter z brezstidnimi zavijanjem in obrekovanji ustvariti most med dosedanjim zveznim razmerjem in med vojno, se glasi tako - le:

»Med Nemčijo, Avstro - Ogrsko in Italijo sklenjena zveza je glasom vladnih izjav imela v svojem bistvu konservativen in obramben značaj. Njen glavni namen je bil, ščititi zvezne države proti vsem napadom in ugotoviti po prejšnjih pogodbah ustvarjeni položaj. Navdana želje, spravi svojo politiko v sklad s svojimi mirnimi prizadevanji, se je Romunija pridružila tej zvezi.

Posvečena svojemu notranjemu okrepitju in zvesta svojemu trdnemu sklepu, ostati ob spodnji Donavi element reda in ravnovesja, je Romunija neomahljivo delala za ohranitev miru na Balkanu. Zadnje balkanske vojne so, razdrži status quo, dale deželi novo smer. Njen poseg je pospešil sklep miru; zase se je zadovoljila z regulacijo meje, ki ji je dala večjo varnost za slučaj napadov in poravnala njej na škodo na berlinskem kongresu storjeno krivico. Toda pri zasledovanju tega cilja je Romunija doživela razočaranje; morala je prebiti, da pri dunajski vladi ni našla tistega zadržanja, ki ga je po pravici pričakovala. Ko je izbruhnila sedanja vojna, je Romunska odklonila, kakor je to storila Italija, pridružiti se vojni napovedi Avstro - Ogrske, o kateri po dunajski vladi ni bila

prej obveščena. Spomladi 1915. je Italija napovedala Avstro - Ogrski vojno.

Trozveze ni bilo več. S tem so odpadli vzroki, ki so povzročili, da se je Romunska pridružila temu političnemu sistemu. Na mesto grupiranja držav, ki so se s skupnimi prizadevanji trudile, delati skupno, da zagotovijo mir in ohranitev dejanskih in pravnih razmer, ki so jih ustvarile pogodbe, smo stali zdaj pred silami, ki se vojskujejo ravno z namenom, doseči popolno predrugačenje starih dogovorov, ki so služili za podlago zvezni pogodbi. Ta globokosežna prememba je bila za Romunsko očiten dokaz, da se ne da več doseči cilj, kateri je zasledovala s svojim pristopom trozvezi ter da mora svojo pozornost in svoja prizadevanja obrniti v nove smeri, zlasti ker je postopanje Avstro - Ogrske zadobilo ogrožujoč značaj za bistvene interese Romunske in za njena opravljena narodna stremeljenja. Spriču tako temeljne premembe med avstro - ogrsko monarhijo in Romunsko ustvarjenega položaja, si je poslednja dala svobodo delovanja.

Nevtravno zadržanje, ki si je je naložila kraljevska vlada po vojni napovedi, ki se je zgodila neodvisno od njene volje in proti njenim interesom, je bilo zavzeto pred vsem vsled zagotovil, ki jih je v začetku l. c. in kr. vlada, da namreč na monarhijo pri vojni napovedi Srbiji niso vplivale zavojevalne želje in da na noben način ne stremi po pridobitvi ozemelj. Ta zagotovila se niso izpolnila.

Danes stojimo pred dejanskim položajem, iz katerega lahko nastanejo velike premembe glede ozemelj in politične premembe, kar bi utegnilo varnost in prihodnost Romunije resno ogroziti. Mirovno delo, katero je Romunija, zvesta duhu trozveze, poskusila izvršiti, je postalo na ta način brezplodno, prav po tistih, ki so bili poklicani, je podpirati in braniti.

Ko se je Romunija leta 1883. pridružila skupini centralnih držav, ni

mislila pozabiti krvne vezi, ki vežejo prebivalstvo kraljevine z romunskimi podaniki avstro - ogrske monarhije. Pač pa je v zveznem prijateljstvu nastalem med tremi velesilami, videla dragoceno jamstvo tako za svoj lastni notranji položaj, kakor za zboljšanje usode Romunov v Avstro-Ogrski, kajti v resnici sta bili Nemčija in Italija, ki sta svojo državno bitje nanovo ustanovili, na podlagi narodnostnega načela, prisiljeni, pripoznati opravičenost tistih podlag, na katerih sloni njih lastni obstanek. Avstro - Ogrski so bili med njo in Romunsko nastale prijateljske razmere varstvo njenega notranjega miru in tudi naših skupnih mej; kajti ni ji bilo neznano, kak odmev je pri nas našla nezadovoljnost romunskega prebivalstva, grozeča motiti vedno iznova dobro razmerje med obema državama.

Upanja, ki smo jih s tega stališča izvajali iz našega pristopa k trozvezi, se niso izpolnili. Tekom več kakor 30 let niso Romuni v monarhiji ne samo nikdar videli uvedbo kake reforme, ki bi jim bila mogla dati vsaj videz zadovoljenja, nego se je z njimi ravnalo kakor s podrejenim plemenom in obojsko so bili, prenašati zatiranje po tujem elementu, ki je med raznimi narodnostmi, iz katerih je sestavljena avstro - ogrska država, le manjšina.

Vse krivice, ki so jih morali na tak način doživeti naši bratje, so med našo deželo in monarhijo vzdržale stanje trajne ozlovoljenosti, ki jo je mogla vlada kraljevine le z velikimi težavami in številnimi žrtvami pomiriti.

Ko je izbruhnila sedanja vojna, se je moglo upati, da se bo avstrijsko - ogrska vlada vsaj v zadnji uri prepričala o nujni potrebi, napraviti konec tej krivici, ki je spravljala v nevarnost ne samo naše prijateljsko razmerje, nego celo normalno stanje, kakršno bi moralo biti med dvema sosednjima državama.

Dve vojni leti, v katerih je Romunska varovala svojo nevtralnost, sta dokazali, da je Avstro - Ogrska, ki je sovražna vsaki notranji reformi, ki bi mogla zboljšati življenje od nje obvladovanih narodov, ravnotako pripravljena, te narode žrtvovati kot onemogla, jih braniti proti zunanjim napadom.

rel X. ostal na Angleškem, zlasti ker je bila Avstrija že priznala Ludovika Filipa I. za francoskega kralja. Metternich se je postavil na stališče, da dovoli Avstrija Karel X. naseljevanje na njenih tleh samo če se s tem strinjajo nene zavzevanje Rusija, Angleška in Pruska in če temu ne ugovarja Francija. Karel X. je na to takoj umaknil svojo željo, ker je vedel, da se ne uresniči in na Dunaju so bili tega prav veseli.

Toda že dve leti pozneje, v avgustu 1832. leta se je Karel X. zopet obrnil do cesarja Franca, naj mu dovoli preselitev v Avstrijo. Takrat so bili na Angleškem viharni dnevi in zdelo se je, da stoji Angleška na pragu nove revolucije. Ljudstvo je zahtevalo liberalno volilno reformo. Karel X. se je ravno tedaj mudil v Edinburghu na Škotskem in ker je bilo ljudstvu znano, da je zakrknjen reakcionar, je proti njemu demonstriralo in ga insultiralo, končno pa ravno pred njegovo okno postavilo zastavo revolucionarne Francije. Karel X. se je bal, da pride na krmilo ministrstvo, ki ga izroči Franciji, in zato se je hotel preseliti v Avstrijo. Podili so ga pa tudi dolгови. Posebno ga je preganjal grof Pfaffenhofer, ki ga je pri sodišču v Edinburghu tožil na plačilo 1.600.000 cekinov, češ, da mu je ta denar posodil l. 1792. Ker Karel X. ni mogel plačati, je grof

LISTEK.

Kralji na Kostonjevici.

V frančiškanski cerkvi na prizajni Kostonjevici poleg Gorice počivajo že osemdeset let zemski ostanki vladarja, ki je z lahkotnostjo in zakrknjeno politiko napravil francosko kraljevsko krono in čigar končna usoda je bil žalosten eksil in smrt v tujini.

Edini kralj, ki počiva v slovenski zemlji, je nekdanji francoski kralj Karol X. Sedaj, ko vidimo kar tri kralje v eksilu in ko trkajo ravno na krsto v Kostonjevici počivajočega kralja šrapneli, je gotovo času primerno, da se spomnimo kralja Karola X.

Že v mladih letih kot kraljevski princ — ime mu je tedaj bilo grof Artois — je imel poznejši Karel X. najbolj reakcionarne nazore in je iz duše sovražil tudi vse, kar je dobrega ustvarila francoska revolucija. Ko je padel cesar Napoleon I. in je francoski prestol zopet zasedla dinastija Bourbonov, se je grof Artois le nevoljno uklonil svojemu bratu, kralju Ludoviku XVIII., ki je pustil v veljavi vsaj nekatere uredbe, ki sta jih ustvarila revolucija in cesar Napoleon. Najodločnejši nasprotnik kralja

Ludovika XVIII. je bil njegov lastni brat, ki je oznanjal, da morajo nastati na Francoskem zopet popolnoma take razmere, kakršne so vladale pred letom 1792.

Leta 1824. je prišel grof Artois kot kralj Karel X. sam na prestol in je takoj začel z uničevanjem vseh liberalnih institucij ter se lotil l. 1830. popolnega državnega prevrata. Težko da je bila kdaj kak revolucija od zgoraj storjena tako neprevidno in tako lahkotnostjo, s takim preziranjem ljudskih želja in teženj, kakor Karla X. državni prevrat, čigar posledica je bila, da je dinastija Bourbonov izgubila krono in morala bežati iz dežele.

Karel X. je bil že kot princ lahkotnost in frivolnost in vse njegovo vladanje je pričalo, da smatra narod za brezpravno tolpo, ki se mora pokoravati vsaki volji kralja. Bil je pravi tip emigrantov, ki se niso iz krave revolucije ničesar naučili in niso ničesar pozabili. Kraljevska volja nad vse, to je bilo geslo Karla X. in šel je izzivajoče v boj proti liberalni večini v parlamentu, da bi s svojim ministrom knezom Polignacom obnovil predrevolucijske razmere. Celo avstrijski minister Metternich, ki je bil vendar zagrižen reakcionar in sovražnik ljudskih pravic, je cesarju Francu poročal, da to, kar delata Karel X. in njegov mi-

nister knez Polignac, ni primerno in ne bo rodilo dobrega sadu.

Dne 26. julija 1830. so izšle kraljevske ordonnance, s katerimi je kralj uničil vse francoske sveboščine, a so izzvale tak odpor, da je nastala revolucija. Še ko so kraljevski vojniki streljali na ljudstvo, je kralj ravno-dušno igral whist in se še zganil ni pri poročilu, da je toliko in toliko ljudi padlo.

Revolucija je zmagala in kralj Karel X. je bil prepočen. Romal je tedaj, v starosti 73 let, že tretjič v prenosu. Spremili so ga sin in vnuk ter obe sinah, vojvodinja Angoulême in vojvodinja Berry, na francoski prestol pa je sedel vojvoda Orléans kot kralj Ludovik Filip I.

Prepovedani kralji se je naselil najprej na Angleškem in sicer v na pol podrti graščini Lullworth, ki je bila last kardinala Walda. Tu je živel pod imenom grofa Ponthieu, njegov sin se je imenoval grof de la Marne, sin vojvodinje Berry, poznejši pretendent na francosko krono, ki tudi počiva v Kostonjevici, pa se je imenoval grof Chambord in je to ime ohranil do svoje smrti.

Že meseca avgusta je Karel X. poslal generala Kentzingerja na Dunaj prosit cesarja Franca, naj mu da zavetišče v Avstriji. Na Dunaju niso bili te prošnje nič prav veseli in bi bili prav radi videli, če bi bil Ka-

Voja, katere se udeležuje skoro vsa Evropa, razgrinja najresnejša vprašanja glede narodnega razvoja, da, celo glede obstanka države; navedena želja, pospešiti konec konflikta in pod zapovedjo potrebe, varovati svoje plemenske interese, se čuti Romunska prisiljena, pridružiti se tistim, ki so bolj v položaju, zagotoviti izvršitev njenega narodnega edinstva.

Iz tega vzroka se smatra od tega trenutka, da je v vojnem stanju z Avstro - Ogrsko.

Bukarešt, 14. (27.) avgusta 1916 ob 9. zvečer.

Em. Porumbaro.

Naša javnost bo znala tu navedeno stilistično vajo bukeških izdajalcev primerno ceniti. Spoznala bo, da je romunska vojna napoved nespreten plagiat italijanski. Po zavrnjenosti mišljenja je pač Judež na jugo - vzhodu, podoben onemu iz jugo - zapada in če se že hoče konstruirati razložek v stilistiki med obema, se ga najde v tem, da je Italija svojo preudarno zvestobolomstvo motivirala z makiavelitnimi, strazami, ki jih od nekdaj obvladuje, dočim ima okorna oblika romunske enunciacije očitni znak samo površno z evropsko kulturo preslikanega transkarpatskega bojarstva.

Omejiti se hočemo le na nekaj pripomb temu romunskemu spisu:

Gospod Porumbaro — pribijamo to ime, ki smo je v vodstvu romunske politike prej le redko srečavali, za poznejše rodove — mora v uvodu priznati, da je imela alijanca centralnih držav, kateri se je Romunska pridružila — s trozvezo kot tako ni imela Romunska, kakor znano, ničesar opraviti — eminentno miroljuben značaj. Če bi bil hotel romunski minister zunanjih del zapisati resnico, bi bil moral dostaviti, da se ima Romunska tej mirovni zvezi, kateri je pripadala več kakor 30 let, zahvaliti za svoj zavarovani obstanek, za svoje spoštovano stališče v Evropi in za svoj napredujoči politični in gospodarski razvoj.

Če je rečeno v dokumentu, namiguje na perijodo balkanske vojne, da je bila Romunska opravičena, pričakovati drugačno stališče dunajske vlade, naj se kot protipričo sliši takratnega vladnega šefa Majoresca, ki je svoj čas — v decembru 1913 — v romunskem parlamentu izrečno nastopil proti legendi, da ni Avstro-Ogrska vsak čas polno in krepko nastopila za Romunsko.

Da je Romunska, namesto da bi s poravnanim postopanjem pospešila ustanovitev pravično trajnost jamčujočega stanja na Balkanu, storila izsiljevanje na Bolgarski, ležeči na tleh, tega seveda nismo mogli odobravati.

Povsem po vzoru Italije je poskusila romunska vlada svojo odklonitev, izpolniti pri izbruhu konflikta med centralnimi državama in Rusijo zavezniško dolžnost, opravičiti s tem, da je bilo baže postopanje monarhije v nasprotju z mirovnim značajem alijance. Ni treba novič opozarjati na že svetovno-zgodovinsko postalo dejstvo, da je imela po Rusiji patronizirana provokacija Srbije namen, izčrpati našo potrpežljivost in nam vsiliti boj za integriteto monarhije. Zveze se ne sklepajo samo za solne dni miru, nego tudi za resne dneve vojnega ogroženja. Romunska, ki je uživala blagoslovne alijance v tridesetletni dobi miru, jih je

Pfaffenhofen v smislu angleškega zakona že vložil prošnjo, naj sodišče bivšega kralja — zapre. Kaj čuda, da je Karel X. iskal drugod zavetlišča.

A tudi zdaj je ostal Metternich na stališču, da sme Karel X. priti v Avstrijo samo če v to privoli Francija, Angleska, Rusija in Prusija. Toda francoski kralj Ludovik Filip se je odločno oglašil proti preselitvi. Poklical je k sebi takratnega avstrijskega poslanika v Parizu, grofa Apponyja, in mu povedal, da bo smatral za neprijazno dejanje, če dovoli Avstrija Karlu X. naseliti se na njenih tleh, dokler se mudi vojvodinja Berry na Francoskem. Predržna vojvodinja Berry — sinaha Karla X. — se je namreč l. 1832. pripeljala skrivaj na Francosko, da bi kralju Ludoviku Filipu strgala z glave krono in jo dala svojemu sinu grofu Chambordu. Vojvodinja Berry je zbrala krog sebe malo četo in je prodrla z njo v provinco Vendée, kjer je bilo še največ pristašev Bourbonov. Ustaja je bila hitro zadušena, vojvodinja Berry pa je v moški obleki peš bežala od kraja do kraja, a je vedno srečno utekla zasledovanjem francoskih oblasti. Kralj Ludovik Filip se je bal, da pride še pretendent grof Chambord k svoji materi na Francosko in zato je ugovarjal preselitvi Karla X. v Avstrijo.

(Konec prihodnjega)

zatalila, ko je bilo v trenutku resnice čas se potegniti zanje.

Da je ostala Romunska vsaj do zdaj nevtralna in odložila svoj napad na monarhijo do tega trenutka, ki se ji zdi ugoden, to hoče pojasniti s tem, da je Romunska verjela našim zagotovilom, da ne nameravamo teritorialnih zavojevanj, zdaj pa da je drugače podučena. Odkod pa vé gosp. Porumbaro, da smo premenili svoje mišljenje? Misli li, da obsega prodiranje v sovražno deželo namen aneksij in ali ni nič slišal o tem, da je zaleženje sovražnega ozemlja naraven sad uspešnih vojaških operacij?

Gosp. Porumbaro misli, da je v zadnjem odstavku svojega sramospisa sprožil strupeno pisco, ker je poskusil, biti sodnik o notranjih razmerah monarhije.

Ta poskus je ravnotako predrezen, kakor so zlagane njegove trditve o ravnanju z romunskim narodom v monarhiji. Ni ga Romuna v monarhiji, ki bi ne vedel, da je renzanca romunstva izšla prav iz tistih pokrajin, kjer je romunski element baže zatiran in preganjan. Romunski državniki bi bolje storili, če bi se porigali za usodo svojega lastnega kmetijskega prebivalstva — in analibetstva nevredno človeka. Obupne vstaje nesrečnih romunskih kmetov je bilo treba še pred malo leti potopiti v reka krvi, reforme, ki jih je inspirator romunske note tedaj obljubil svojim nesrečnim rojakom, stoje še danes na papirju.

Če končno romunska vlada obžaluje usodo Bukovine, kjer novi kosaški zavezniški gospoda Bratiana mrcvarijo romunsko prebivalstvo, bi romunskemu ministru pač bolje pristojalo, da razmišlja o prihodnosti svoje lastne dežele, ki jo je lahko vestno izročil vsem strahotam nepošteno začete vojne. Skrb za obrambo naših ozemlj pa naj le mirno prepusti našim hrabrim armadam, ki bodo znale s poudarkom starim in novim vsiljenjem pokazati pot ven.

Vojna napoved Nemčije.

Berolin, 30. avgusta. (Kor. ur.) Kakor se izve, je izročila nemška vlada romunskemu poslaniku potne in akreditivne listine že 28. avgusta ob 6. zvečer. Najbrže pa bo ostal še nekaj časa v Berlinu. »Berliner Tagblatt« poroča, da se je vršila oni dan, ko je napovedala Nemčija Romunski vojni, konferenca med državnim kanclerjem v. Bethmann-Hollwegom in voditelji državnozbornih frakcij.

Romunski poslanik v Berlinu.

Romunskemu poslaniku v Berlinu dr. Beldimanu so bile izročene tekom 29. avgusta potne listine. Kdaj se bo odpeljal, dne 29. avgusta še ni bilo določeno.

Tisza o korakih proti Romuniji.

Ogrski ministrski predsednik grof Tisza je izjavil v finančnem odseku parlamenta o vojnem položaju, da vojna napoved Romunske položaja ni poslabšala in da je naša vojska skupaj z zavezniki storila vse, da bo zavrnila vsiljivega sovražnika.

Izjava avstrijskih romunskih posancev.

Dunaj, 30. avgusta. (Kor. urad.) Romunski klub avstrijske poslanske zbornice razpošilja to-le izjavo: Poslanci romunskega naroda v Bukovini ne morejo pojmiti pridružitve Romunske Rusiji. Po njih mnenju je to nesreča za ves romunski narod, ker bi zmaga Rusije naravnost zankala obstoj romunskega naroda. Pod temi okolnostmi globoko obžalujejo vojno napoved Romunske ter vztrajajo kakor romunski narod v Bukovini, ki je posvedočil svojo ljubezen do cesarja in domovine s svojo krvjo, slel kot prej v neomajni zvestobi napram Avstriji.

Historični kronski svet v Bukarešti.

»Tribuna« poroča o nedeljskem odločilnem kronskem svetu iz Bukarešte: Seja je bila napovedana za 10. uro dopoldne bila pa je preložena na 3. in pozneje na 5. uro popoldne. Že pri vrodu v palačo Cotroceni je izjavil Filipescu smehljaje nekaterim prijateljem — časnikarjem: Udarili bodemo, prijatelji. »Zivela Romunija«. Te besede so se po bliskovo raznesle po celi Bukarešti ter so povsodi izzvale navdušenje. Kralj je prišel v sejno dvorano v uniformi generalnega poveljnika romunske armade točno ob 5. uri. Podal je vsem navzočim roko ter je otvoril sejo s kratkim nagovorom. Nato se je oglašil Bratianu in za min. predsednikom je govoril šef generalnega štaba Ilescu, ki je natančno razložil položaj armade ter gibanje čet. V debato so posegli vsi navzoči. Pri sklepanju ni bilo nobenega nasprotstva. Bratianu je zbral v svojem zaključnem govoru vse argumente ter je izjavil, da je za takojšnjo napoved vojne Avstro - Ogrski. Z-

rovalci so mu pritrili. Kralj je vstal in vsi navzoči so zaklicali »Zivela Romunija!«

Z druge strani se poroča: Kronski svet je trajal 3 ure. Bratianu je poročal o pogajanjih med Romunijo in četverozvezo ter o nagradi, ki jo dobi Romunija za svojo intervencijo. Pred palačo Cotroceni je čakala tisočglava množica, ki je po končanem kronskem svetu posebno slavila Filipca in Jonesca.

Na predvečer vojne z Romunijo.

Iz Romunije došli potniki pripovedujejo: Dne 27. avgusta smo dospeli v Predeal, romunsko mejno postajo, kjer pa potnikov niso pustili naprej, marveč so zahtevali vsa mogoča potrdila na potnih listinah.

V Bukarešti vlada nepopisno razburjenje. Neprestano se vrše demonstracije. Državni zaklad so prepeljali v Jassy. Tja se je preselil tudi kralj ter je mesto sedaj vojna rezidenca. Velike električne obločnice so na zgornjem delu počrtnjene. V mnogih hišah polagajo vreče s peskom v podstrešja v obrambo proti zrakovskim napadom. V Romuniji so bili že pred tedni vpeljeni 4 brezmesni dnevi na teden. Cena mesa je zelo poskočila. Tudi drugih živil primanjkuje. Tako več dni ni bilo kruha. Sladkorja sploh ni dobiti. Zdi se, da tudi vojna uprava nima preveč zupanja v preskrbo vojske iz lastnih sredstev. Vojaštvo mora dostikrat s silo jemati prebivalstvu živila za svojo potrebo. Vojaški transporti proti meji so še vršili v Romunijo samo ponoči.

V Galacii je tudi pripravljena nova palača za sprejem kraljevske rodbine.

Demonstracije v Bukarešti.

Iz Pariza poročajo: V Bukarešti se vrše neprestane manifestacije za vojno in demonstracije proti Avstriji in Nemčiji. Nemcem prijazni listi »Bukarester Tagblatt«, »Bukarester Lloyd«, »Steagule«, »Moldova«, »Eclair des Balkans« in »Opinio« v Jassyju so morali prenehati izhajati. Demonstranti so demolirali redakcijo in tiskarno obeh v nemškem jeziku izhajajočih dnevnikov.

Kralj Karel in Bratianu.

Berolin, 29. avgusta. (Kor. ur.) »Norddeutsche Allg. Ztg.« pravi v članku o zgodovini romunske vojne napovedi, da je imel kralj Karel voljo držati zvezno in prijateljsko pogodbo med Romunsko. Nemčijo in Avstro - Ogrsko, da pa ni mogel uveljaviti svoje volje napram ustanovitvi faktorjem svoje države. Duševno razburjenje vsled teh konfliktov je imelo za posledico njegovo smrt. Govoreč o političnem nastopu Bratiana pravi list: Cesarski vladi niso ostala prikrita pogajanja Bratiana z zastopniki entente. Tudi je neprestano opozarjala kralja in politike, ki niso trobili v Bratianov rog, na nevarno in neodkrito postopanje ministrskega predsednika. Zaman! Romunija je posnemala Italijo. Pričakujemo, da ji tudi njena verolomnost ne bo rodila sadov, kakor Italija po skoraj poldrugoletni vojni ni žela sadov svojega izdajstva.

Čestitke.

London, 29. avgusta. (Kor. ur.) Reuter. Državni tajnik lord Grey je poslal italijanskemu znanjemu ministru Sonnino to-le brzojavke: Prosim Vašo ekscelenco, da sprejmete moje odkritosrčne čestitke h koraku, ki ga je italijanska vlada ravno storila. Ta korak bo svetu iznova dokaz za trdno odločnost Italije pri pomoči v polnem soglasju z zavezniki svobodi in civilizaciji do zmage. Ministrski predsednik Asquith je brzojavil romunskemu ministrskemu predsedniku Bratianu: Hitim Vaši ekscelenci odkritosrčno čestitati v imenu angleške vlade k sklepu romunske vlade, da dejansko stopi na stran zaveznikov v veliki boj za svobodo in pravico. Ni mi treba zagotoviti Vaši ekscelenci da utrjuje nastop Vašega kralja in Vaše vlade resnično prijateljstvo, ki že dolgo obstoja med narodi obeh dežel.

Poslaniki centralnih držav.

Romunska vlada se še ni odločila, po kateri poti naj se grof Czerin in v. Busche za avstro-ogrskim in nemškim poslaništvom vrne v domovino. Po mednarodnem pravu je poslati poslanike v domovino preko kake nevtralne države, ker pa ne meji ob Romunsko nobena nevtralna država, hoče delati romunska vlada težkoče. Casopisje zahteva, da jih pridržijo kot tale za eventualne napade »Zeppelinov« in pričakovane izgube človeških življenj. V tem trenutku se nahajajo poslaniki še v svojih poslaništvih.

Romunski židi.

»Tribuna« poroča iz Bukarešte, da je romunska vlada prepovedala židom pred ruskimi posadnimi vojskami zapustiti svoja bivališča.

Sedmograške čete na novih pozicijah.

Naše uradno poročilo naznanja, da so se na Sedmograškem se boreče čete deloma umaknile v zaukazane jim zadej ležeče obrambne pozicije. Za njimi so pritisnili Romuni ter so skozi sotesko Vulkan prišli na Petroseny, malo mestce v dolini gorjenega toka reke Jiu, čez prelaz Predeal na Braš ter čez vzhodne transilvanske gore na mesto Kezdi Vasarehely, v dolini reke Fekete Ugy, levega pritoka Alute. Ako bi bile naše čete skušale držati gorske obmejne grebene, bi bila merila sedmograška fronta nad 600 km, kar bi bilo povzročilo neupravičeno tratenje naših sil. Ako se naše obrambne pozicije uredijo na tetivi, ki sega od Dorne Vatre do Orsove, se skrajša naša fronta s tem za skoraj 300 kilometrov. Sovražniku moramo seveda prepustiti nekaj ozemlja, toda to je žrtev, ki je potrebna in koristna. Seveda se naše čete umikajo le korak za korakom in sovražnik mora plačati vsako najmanjšo pridobitev s krvavimi izgubami.

Prvi strel pred početkom vojne.

Poročevalec »Az Esta«, ki se je vrnil iz Bukarešte, poroča: Glasom romunske vojne napovedi se je pričela vojna v nedeljo zvečer ob 9. V resnici pa je vojna izbruhnila že pol ure prej. V nedeljo zvečer ob pol 9. smo prvič okusili romunsko perfidnost. Pri Predealu je romunska četa, sestavljena iz obmejnih in finančnih straž pol ure pred pričetkom vojnega stanja napadla ogrske uradnike in ogrske mejne oddelke na Sedmograškem. Isti čas se je vsula tudi toča krogel na bežeče ogrske državljane. Razen tega je oplenila četa uradnike in blagajne tamonjske carinske straže. Z Ogrske je dospel vlak, da odpelje begunce. Lokomotiva vlaka 21 vagonov je ostala daleč zunaj kolodvora. Pa že prihodnji trenutek je dobila salvo iz gozda. Romuni so streljali iz skritih stojišč. Strojevodja ni izgubil glave, sprevedniki so ugasnili vse luči, a vlak se je še vedno v toči krogel začel umikati. V Predealu ob meji se nahaja ogrska vojašnica za orožnike z 32 ogrskimi vojaki. Se pred 9. uro so pričele romunske čete streljati na vojašnico. Nato je zadonelo z ogrske strani povelje za boj. Se dolgo so streljali romunski topovi za umikajočim se begunskim vlakom.

Izpraznjenje Braša.

Prebivalstvo v Brašu je bilo v noči od sobote na nedeljo alarmirano. Del prebivalstva je že počival, gledališča in kavarne pa so bile še prenapolnjene. Takoj se je vse pripravilo za odhod. Vojaške in upravne oblasti so bile vse na svojem mestu. Pred vojašnicami so stali vojaki z gorečimi bakljami in častniki so dajali potrebna povelja. Eno uro pozneje je bil nabit ukaz, da mora prebivalstvo mesto zapustiti. Najprej so spravili na varno premoženje bank, davčnega urada in arhive oblasti. Za prebivalstvo so bili pripravljeni vlaki, ki pa so mogli sprejeti samo del beguncv. Pozneje se je razglasilo, da sestavljajo na postaji Köhalom (?) osebni vlak, na kar je odšlo prebivalstvo deloma peš, deloma z vozovi tja. Avstro-ogrsko letalo se je dvignilo nad romunsko mejo. Naše čete so pripeljele transport vjetnikov. 10.000 do 12.000 oseb je mesto že zapustilo. Večji del prebivalstva z županom vred pa je ostal v mestu.

Zadnje ure v Petroseniju.

Poslanec Rosenberg, ki se je mudil ob napovedi vojne na svojem posvetu pri Petroseniju ter je pribežal v Budimpešto poroča: Že v nedeljo po noči ob pol 11. je zbudil rog tamošnjeja premogokopa prebivalstvo. Vse premogarjem se je naznanilo, da se bo kraj izpraznil. Prebivalstvo je moralo na kolodvor, od koder so je brezplačno spravili v Budimpešto. Se ponoči je bilo slišati strašne detonacije, ker so naše čete razstreljevale važne objekte. Tudi prvi ranjeni so dospeli ono noč. Vsako uro je odpeljal po en vlak prebivalstvo v zaledje.

VOJNI NAČRTI ROMUNIJE.

Lugano, 30. avgusta. Italijanska poročila pravijo, da šteje romunska severna armada 300.000 mož, ki bodo kooperirali z Rusi v Transilvaniji. O uspehu Rusov in Romunov na Sedmograškem in ob Tiszi se baje ne da dvomiti. Odpor Ogrrov da bo navzlic njihovim ugodnim pozicijam v gorovju kmalu zlomljen in intervencija Romunije da bo na ta način odločilna za izid svetovne vojne. (!?)

»Corriere della sera« poroča, da tvorijo romunska in rumska četa jed-

notno fronto. Levo krilo se nahaja v Dobrudži, centrum bo prodiral v smeri na Sofijo, desno krilo pa operira proti Sedmograški. »Journal de Paris« pa ve povedati, da se nahaja vsa romunska armada na ogrski fronti; proti Bolgariji operirajo le Rusi.

Curli, 30. avgusta. »Popolo d'Italia« piše: Romunija Bolgarije ne bo napadla. To nalogo je prevzela ruska armada, ki koraka skozi Romunijo.

Načrt zavratnosti.

Pariški »Journal« pravi, da je izjavil romunski poslanik Lakovary napram sodrniku lista, da je bil nameravani napad na ogrske obmejne gorske prelaze del načrta romunskega generalnega štaba. Zato je bila vojna avstro-ogrski vladi šele v zadnjem trenutku napovedana. Poslanik je dostavil, da ruske čete že prihajajo na romunska tla ter bodo nemudoma pričele z operacijami.

Vrhovni poveljnik romunske armade.

Iz Londona poročajo: Za vrhovnega poveljnika romunske armade je imenovan general Avarescu. Šef generalnega štaba je general Ilescu.

Romunska mobilizacija.

Budimpeštanski listi poročajo: Mobilizacija romunske armade je bila v nedeljo že faktično izvršena. Že pred 10. dnevi so postavili v vseh večjih krajih bolnišnice in prideli civilne zdravniške komisijam »Rdečega križa«. Kolodvori in progo so zasedle vojaške straže. V petek dne 25. avgusta je bila 2. in 3. rezerva z dežele že pod orožjem, v četrtek so bobnarji po vaseh pozivljali milico (črnovojneke) pod zastavo. Vpoklicani so bili tudi gotovi letniki črnovojnikov-nevojakov, ki bodo opravljali lokalne službe. Vsi židi so bili iz etapne službe odstranjeni, češ, da ne bodo mogli vršiti izdajstev, kakor se je to na Ruskem godilo, ter poslani na fronto. Srbski poslanik v Bukarešti Marinković se je odpeljal v četrtek 24. avg. v Rene, da pozdravi v rusko armado uvrščene srbske častnike pred pohodom skozi Dobrudžo. Romunska vlada je dala kovati nove srebrne franke, ki imajo na eni strani kraljevo glavo, na drugi pa sliko orla na zmagoitem poltu čez gore, pod katerimi tabore romunske čete.

Zeneva, 29. avgusta. Posebna romunska vojaška mislija se je nahajala, kakor poroča »Matin«, že leto dni v Parizu, kjer je nakupovala vojni material pri francoskih in angleških tovarnah. Ta material so spravili preko Arhangelska in Petrograda v Romunijo.

Romunski konzulati objavljajo poziv romunskih črnovojnikov vseh letnikov. Poziv je datiran s 26. avgustom.

»Novoje Vremja« poroča, da se je nahajalo 19. avgusta že 450.000 romunskih vojakov pod orožjem.

Atentati na železnice v Romuniji.

Dunaj, 30. avgusta. »Novoje Vremja« poroča: Na razne romunske železnice so bili izvršeni atentati. Vlada bo kaznovala atentatorje kot veleizdajalce.

Romuni v Italiji.

Romunski konzulati v Italiji razglašajo, da je romunskim podnikom vojakom dovoljeno vstopiti v kate-rokoli armado zaveznikov, izveti so samo vojaški obvezanci, ki pripadajo kaki tehnični formaciji.

Demonstracije za vojno na Grškem.

Venizelos prihaja na krmilo.

Zeneva, 30. avgusta. Francoski listi poročajo, da se vrše na Grškem velike demonstracije za vojno proti Bolgariji. V Atenah se je teh demonstracij proti Bolgarom in za Venizelosa udeležilo 70.000 ljudi. Venizelos je imel govor, v katerem je pozivljval narod, da naj se pridruži kralju, a k o bo ta izjavil, da se ne da več slepit od fante morgane nemških zmag. Demonstracije so se končale mirno.

Podobno kakor v Atenah so se vršila venizelistična zborovanja tudi v drugih grških mestih tako v Volu, Veri, Mitlenah, Kiosu. Kralju so bile poslane brzojavke, ki zahtevajo vojno napoved Bolgariji. Srbski min. predsednik Pašić je v ponedeljek popoldne konferiral z Zaimonom in Venizelosom. V torek se je podal v Halkis h kralju Petru, odkoder se je zopet vrnil v Atene. Angleški časnikarjem je izjavil Pašić, da mu je Venizelos dejal: Grška bo kmalu našla pot, ki vodi k uresničenju njenih narodnih težnj.

»Times« poroča iz Aten: V grških trgovskih krogih se utrjuje prepričanje, da bo Venizelos skoraj zopet dosegel svoj obvladajoči vpliv.

Curih, 30. avgusta. Iz Lugana poročajo: Italijanski krogi z gotovostjo računajo, da se bo Grška v najbližjem času udeležila vojne. Četrtozveza napenja vse sile, Venizelos se na nečuten način trudi dobiti vso moč v svoje roke. V vodstvu grške armade se nahaja še nekaj germanofilskih častnikov. Ententa se trudi jih izrinuti ter postaviti na njihova mesta svoje pristaješe.

Italija in Grška.

Lugano, 30. avgusta. (Kor. ur.) »Secolo« poroča iz Aten: Italijanski poslanik je izročil grškemu ministrskemu predsedniku noto, ki utemeljuje potrebo provizoričnega zasedanja Porto Palerma in Chymare.

Pohod ruske armade proti Bolgariji.

Lugano, 30. avgusta. Rimska »Tribuna« javlja iz Bukarešte 27. avgusta ponoči: Velike množice ruskih čet se nahajajo že od včeraj na romunskih tleh in marširajo proti Bolgariji. Romunsko prebivalstvo jih povsod prejema z bratsko in toplo prisrčnostjo.

Balkanska agentura v Ženevi poroča: V nedeljo zvečer se je izvršilo po končanem prehodu preko Donave združenje Rusov, katerim so dodeljene tudi srbske čete, z Romuni. Isti dan je odredil kralj splošno mobilizacijo.

Pariz, 30. avgusta. »Agence Radio« poroča iz Bukarešte: V ponedeljek so prispeli v Bukarešto visoki ruski častniki, ki so bili demonstrativno pozdravljeni. Romunski generali so se podali v ruski glavni stan. Poroča se, da se poda tudi kralj Ferdinand v ruski glavni stan pozdravit carja oziroma da se bodeta oba vladarja srečala kje drugje. Na to bo odpoval kralj Ferdinand k armadi, da se udeleži operacij na bojiščih.

Lugano, 30. avgusta. »Corriere della sera« poroča: Rusi bodo najprej napadli Varno in sicer s kopnega iz Dobrudže sem in z morja sem. Varna naj tvori strateško oporišče za nadaljnje ruske operacije proti Bolgariji. 200.000 močna romunska armada bo udarila na Bolgare iz Silistrie in Gjurjeva.

Radko Dimitrijevič — poveljnik proti Bolgariji?

»Pester Lloyd« javlja iz Berlina: »Armeebote« poroča, da je bil general Radko Dimitrijevič poklican v glavni stan. Izročeno mu bo važno mesto v ruski južni armadi. Poklican bo kot vojskovodja v boju proti Bolgariji.

Balkansko bojišče.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

28. avgusta. Čete desnega krila so vrgle Srbe, ki so se nahajali v ravnini pri Lerini (Florini), nazaj ter so se utrdile v svojih novih pozicijah severno in zapadno Ostrovskega jezera. Opetovani srbski napadi v pokrajini Moglene so bili z znatnimi izgubami za sovražnika odbiti, tako da so bili Srbi primorani se odreči obnovitvi svojih podjetij. Naše čete so prodrle naprej ter so zasedle višine južno Zborska. — V Vardarski dolini na obeh straneh slabotno streljanje artiljerije in boji med patruljami. — Čete levega krila, ki so vrgle vse angleško-francoske sile iz okolice Seresa, Drame in Kavale za Strumo in za jezero Tahinos, so se utrdile v svojih novih pozicijah vzhodno Strume in ob egejski obali od zaliva Orfano do izliva Meste.

30. avgusta. Na makedonski fronti ni nastala nikakoli bistvena izprememba. Naše čete, ki so odkazale jim pozicije dosegle in zasedle, so tam zaposlene. Po porazih, ki smo jih prizadeli sovražniku, in ko smo postavili njegovo ofenzivo, se je omejilo delovanje sovražnika na vsej fronti na to, da je vzdrževal svoj neučinkovit topovski ogenj. Samo severno Ostrovskega jezera in v dolini Matnici se trudi sovražnik z brezuspešnimi protinapadi dospeti zopet v posest izgubljenih pozicij in zboljšati svoj negotov položaj; ali vsi njegovi poskusi so bili zavrnjeni. V Tahinskem jezeru smo potopili s svojim topovskim ognjem dva sovražna parna čolna. Sovražna skupina je obstreljevala brez uspeha izliv reke Meste. Sovražna ladjska skupina je napadla most pri železniški postaji Buk. Napad ni imel za

posledico ne materijalne škode ne človeških žrtev.

Esad v Solunu.

Solun, 30. avgusta. (Kor. ur.) Poročilo Agence Havas: Esad je došel z vsemi svojimi četami v Solun.

Obstreljevanje Kavale.

Lugano, 30. avgusta. »Secolo« javlja: Angleži obstreljujejo utrdbe v Kavali.

Boji v Makedoniji.

Italijani na Balkanu.

Amsterdam, 30. avgusta. Iz Londona se poroča, da tje kaj došla od cenzure prepovedana poročila francoskih poročevalcev iz Aten naznajo, da je zavladovala na Grškem velikansko razburjenje, ko so izvedeli za dohod Italijanov, katero se je pojavilo tudi v armadi z jakim gibanjem, da se preženejo Italijani.

Curih, 30. avgusta. (Švicarska brzojavna agentura). V Solun so došli novi oddelki italijanskih čet.

Berolin, 29. avgusta. »Lokalanzeiger« poroča iz Pariza: Iz pisem oficirjev je razvidna moč italijanskih zbora v Solunu; obsega štiri polke, med temi en polk bersaglierijev. Ob dohodu Italijanov se je pojavilo po ulicah ententno vojaštvo. Ko so došli Rusi, je bilo ravno nasprotno.

Lažnjive vesti o razmerah v Srbiji, Črni gori in Albaniji.

Iz vojnega časnikarskega stana javlja: »Daily Telegraph« je poročal 18. t. m. iz Rima, da so usmrtili naše oblasti meseca julija t. l. 808 Srbov in Črnogorcev. Ta trditve je smotrna neresnica. Meseca julija v Črni gori sploh ni bil noben Črnogorec usmrčen. Le v okrožju Peč je bilo usmrčenih 9 Albancev radi hudodelstva proti vojni sili. V zadnjem četrtletju je bilo radi hudodelstev v Črni gori skupno usmrčenih 7 Črnogorcev. Tudi v Srbiji ni bil izveden usmrtitve 15 težkih zločincev (in sicer eden radi umora, radi ropa štirje in radi hudodelstva proti vojni sili deset slučajev) meseca julija nihče usmrčen. V okviru tega črnega boja z lažmi o razmerah v naših čet zasedenih balkanskih ozemljih se širijo čez Albanijo v inozemstvu po raznih časopisih vedno zopet neresnične trditve. Listi trde, da vladajo v Albaniji nemiri, lakota in vstaje. Vse te trditve so izmišljene. V Albaniji je popolnoma mirno. Razmere so izjemno malih bojov na bojni črti ob Vojuši povsod v vsakem oziru mirne. Tako mirno kot je zdaj, prejšnje čase v Albaniji ni bilo nikdar. Poročila o lakoti niso upravičena. Živil ni v preobilici, a potrebni živež dobe celo prebivalci najnepristopnejših pokrajin. Od konca aprila do začetka julija smo razdelili med Albance približno 400 železniških voz koruze in moke, deset železniških voz sočiva, tri železniške vozove sladkorja, ravno toliko blaga se je približno s prebivalstvom zamenjalo. Kakor smo že naglašali vedo Albanci skrb naših vojaških oblasti v polni meri ceniti in je povsod položaj ugoden; o kakem nemiru ni niti sledu.

Vojna z Italijo.

Boji na Krasu.

Iz poročila v »Gr. V.«, v vojno-poročevalskem stanu odobrenega: Na kraške višine vzhodno Dola koncentrirajo Italijani zamenjajo svoje glavne napore. Njihov namen je očiten: predreti v smeri proti Trstu, kar se jim zdi dosegljivo, ker so bili opogumljeni z uspehom pri Gorici. Dol je globoko zarezana duplina med dvema gorskima grebenoma, izmed katerih se vzhodni za robom strmega padca dviga do strme višine 150 do 200 metrov. Te največje višine doberdobske planote branijo sedaj naše čete v takih pozicijah, ki so se izkazale v bojih zadnjih dni za jakotno trdne, tako da smemo povsem zupati njihovi odporni sili. Zato se more tudi čisto mirno reči, da se operativni položaj s to frontno preložitvijo ni poslabšal.

Italijanska vojna napoved.

Curih, 28. avgusta. V dosedanjih izjavah italijanskega časopisa o vojni napovedi Italije Nemčiji se soglasno izjavi, da Italija ostane s to napovedjo v smeri svoje politike in svoje udeležbe na evropski vojni. Niti njeni cilji, niti razpolaganje z njenimi bojnimi silami, tako piše »Corriere della sera«, se niso izpremenili. Londonski dogovor in pariška konferenca sta vgotovila dejstva, ki so ustvarile jasnost za zaveznike in za Nemčijo. Soditi se, da današnji ministrski svet sklone nove odredbe, ki so v zvezi z vojno napovedjo. »Avanti« piše med drugim: Vojno

napoved se je pričakovalo. Italija je morala končno slediti svoji usodi in iti z angleško monarhijo in ruskim carizmom, kakor je hodila poprej z Nemčijo in Avstro-Ogrsko. Govoriti o vzrokih, ni mogoče danes, kajti ako je kaka vlada odločena svoje ljudstvo zavleči v vojno, dobi za to vedno dovolj vzrokov. Ljudstvo tudi o tej odločitvi ni ničesar vedelo in zopet se je razpravljalo tajno. — Vojno napoved je sestavil, kakor poročajo, v petek zunanji minister Sonnino.

»Secolo« piše o vojni civilizaciji proti Nemčiji. Italija da more biti srečna, da se more udeleževati svete križarske vojne in tako je izginilo tudi neko čustvo ponižanega napram zaveznikom. Že doslej je pravzaprav vsak italijanski vdarec veljal skupni nemški rasi. Sedaj pričena pravo kazensko podjetje civilizirane Evrope proti barbarom in že se čuje razločno trkanje zmage na vrata.

»Popolo d'Italia« je sicer vesel vojne napovedi, vendar pa mora priznati, da nemška pošast je še jako močna in celo neki angleški minister je rekel, da je morda nemški vojak danes bolj opremljen kakor začetkom vojne. Vedno še je močno nemško orožje in treba je vpoštevati to. Vojna napoved bo zahtevala od Italije novih žrtev in odredov.

Basel, 29. avgusta. (Kor. urad.) »Volksblatt« piše: Mi gotovo nismo na glasu prijateljev Nemcev ali ta najnovejši korak Italije nam ne more biti simpatičen, kakor ne prvi. Tudi ne moremo dobiti nikakega opravičenja za italijansko sovraštvo proti Nemčiji. Da je Italija mogla na stroške Avstrije nastati država, se ima zahvaliti Prusiji in da se je mogla tako hitro in vsaj na zunanji sijajno razviti, za to se ima zahvaliti Nemčiji, ki je Italijo vedno in v vsem ščitila in pospeševala in je ni ovirala niti v njenih proti Turčiji naperjenih kolonialnih podjetjih. Težke nevhvaležnosti in potuhnjenosti se ne more odreči italijanski politiki, ki se je v tej vojni demaskirala.

Italijani v Tripolisu.

Curih, 28. avgusta. »Zürcher Nachrichten« poročajo iz zanesljivega vira, da so Italijani Tripolis izpraznili. Arabci so bombardirali mesto s težkimi topovi najmoderneje konstrukcije. Vrnitev 1000 Italijanov iz arabskega vjetništva je stala drag denar, katerega je bilo treba odšteti v zlatu; odkupljeni so bili samo ranjeni vjetniki. Znatno število Italijanov se nahaja še vedno v arabskem vjetništvu, med njimi eden polkovnik, za katerega oprostitev zahtevajo Arabci eden milijon lir.

Zapadno bojišče.

FRANCOSKO URADNO POROČILO.

29. avgusta popoldne. Na desnem bregu Mose je prineslo proti koncu dneva na jugu od utrdbe Thiaumont izvršeno živahno francosko podvzetje precej tal. Francozi so dobili več vjetnikov. Nemci so izvršili proti 9. zvečer dva napada na vas Fleury in francoske pozicije ob cesti v Vaux. Uspeha niso imeli nobenega, pač pa velike izgube. Na ostali fronti od časa do časa topovski ogenj.

29. avgusta zvečer. Čez dan nobenega važnega dogodka. Slabo vreme ovira operacije na večjem delu fronte.

ANGLEŠKO URADNO POROČILO.

29. avgusta popoldne. Vreme je še vedno nekoliko neugodno. Operacije so bile zadnjih 24 ur omejene na manjša podvzetja in krajevne bombne napade. Med gozdom Delville in Fourceaux smo zavzeli sovražni zakop ter vjeli nekaj mož. Naša artiljerija je obstreljevala izbrane dele sovražne črte med Neuchapelle in gozdom Grenierem južno od Armentièresa.

29. avgusta zvečer. Precejšnje delovanje sovražne artiljerije na raznih delih fronte. Angleška armada je vjela od 1. julija vsega skupaj 266 častnikov in 15.203 mož ter vplenila 86 topov, 160 strojnih pušk in drugega vojnega materijala.

Borba na zapadu.

Londonski listi poročajo o stopnjevanju trdovratnosti nemških protinapadov pri Thiepvalu in pristavi Mauquette. Nemci so zadnje dni vedno bolj pogosto napadali z vso silo ter vedno prej z večurnim bobnajočim ognjem obstreljevali francoske in angleške pozicije.

Anglija in Portugalska.

Anglija zahteva, da se sestavi na Portugalskem narodno ministrstvo in da Portugalska kljub sporom v notranjosti v najkrajšem času pošlje svoje čete tudi na evropsko bojišče.

Vojna z Rusijo.

Na ruski fronti vlada še vedno precejšen mir. Le v Karpatih se vršijo manjši spopadi. Nemšim četam se je v sijajnem naskoku posrečilo iztrgati Rusom važno pozicijo na 1450 metrov visoki gori Kukul, severozapadno Zabje, ki dominira pokrajino med Vorohoto in Jabloniškim sedlom. Naše domnevanje, da je prenehanje ruske ofenzive v zvezi z intervencijo Romunije se potrjuje. Ruski vojaški strokovni list »Ruski Invalid« povdarja, da je ruska ofenziva z ozirom na pripravljajoče se dogodke na Balkanu ustavljena, češ ruske armade so svojo nalogo v Galiciji že izvršile (!) in se morajo sedaj posvetiti važnejšim ciljem. »Ruski Invalid« naznanja nove velike skupne operacije romunske in ruske vojske ter opozarja na dejstvo, da ojačenja v zadnjem času niso prihajala na fronto, ki operira proti Lvovu, temveč na romunsko mejo.

Boji na morju.

Angleški dementi.

Reuter oficijalno dementira londonsko poročilo Wolffovega urada o oborožitvi angleških trgovskih ladij. Angleška vlada ni sporočila nikdar ničesar podobnega nizozemski vladi.

Istočasna eksplozija na angleškem parniku »Macuria« in na nekem belgijskem.

Kopenhagen, 29. avgusta. (Kor. urad.) Berlingske Tidende poroča iz Stockholma: List Noordlandeposten v Geile poroča: Neki mož, ki je došel včeraj iz Finske je bil v četrtek popoldne očividec, kako se je izvršila iz 6000 ton velikega angleškega parnika Macuria, ki se je nahajal od početka vojne v nekem finskiem pristanišču in se je imel prepeljati sedaj s švedsko posadko na Angleško, v pristanišču Xypyla pri Gamlagarleby kar naenkrat eksplozija, na kar se je parnik tekom 5 minut potopil. Naložen je imel surov les. Dozdeva se, da je vzročil eksplozijo peklenjski stroj. Kapitana in posadko se začasno straži v Xypyli. V Jakobstatu je bil skoro istočasno in na enak način potopljen neki belgijski parnik. Tudi ta je imel švedsko posadko, ki je bila tudi prepeljana v Xypyla, kjer ostane zastražena do zaključka preiskave.

Obstreljevanje maloazijske obali.

Šestdeset angleških ladij je baje te dni bombardiralo maloazijsko obal pri Makriju nasproti Rodosu do Jafe, štacijo Marmaro in municijsko tovarno v Merzini.

Razne politične vesti.

— Hrvati in Madžari. V zadnjem času se je začelo na Ogrskem prav živahno razpravljanje o hrvatskem vprašanju. Že z ozirom na nujno obnovitev ogrsko - hrvatske nagodbe je to vprašanje zelo aktualno, pa tudi z ozirom na avstrijsko - ogrska nagodbena pogajanja, katerih se udeležiti imajo Hrvati pravico vsaj v toliko, v kolikor se tičejo ta pogajanja zadev, ki jih ogrsko - hrvatska nagodba navaja kot skupne. Poluoficijozni budimpeštanski tednik »A monarhia« je objavil nedavno članek bivšega ministra grofa Teodora Pejacsevica, ki poudarja, da bo treba okvir ogrsko - hrvatske nagodbe iz l. 1868. po vojni vsekakor razširiti. Madžarski narod bo storil sebi samemu najboljšo uslugo, ako čim prej izvede poravnavo s Hrvati. Najvažnejša hrvatska vprašanja so bila od nagodbenega leta sem vedno državnopravna ozir. historično pravna. Kot zunanji znak hrvatske avtonomije pa je igral pri tem hrvatski jezik najglavnejševlogo. Zato je železničarska pragmatika, ki je zapostavila hrvatski jezik povzročila najhujše spore med Hrvati in Madžari. V navedenem času pa so stopila državnopravna vprašanja v ozadje, mesto njih pa silijo vedno bolj v ospredje gospodarske in finančne zadeve, ki so se razvile v prvovrstna hrvatska vprašanja. Te upravičene hrvatske zahteve se morajo respektirati in hrvatska avtonomija na gospodarskem polju se mora brezpogojno razširiti. Kadar se bo to zgodilo bo zavladovala med obema narodoma zopet zaupanje in simpatija. — Tako bivši hrvatski minister. Pa tudi Madžari sami se oglašajo. V komisijski založbi knjigarne Mirko Brever v Zagrebu je te dni izšla brošura nekega »ogrskega publicista«, »Zur Verständigung Ungarns mit Kroatien« (Cena 1 K), ki se toplo ogreva za madžarsko - hrvatski sporazum, očitajoč Madžarom, da so dosedaj spoznavanje hrvatskega naroda, ki vendar prebiva v njih lastni deželi (!) popolnoma zanemarjali, se prel

učili kaldejski kakor hrvatski jezik in so celo prepustili izrabljanje hrvatskih naravnih zakladov tujcem! Zato tudi niso razumeli hrvatskih pritožb o kršenju nagodbe. Avtor navaja nato tekst ogrsko - hrvatske nagodbe ter nekatere hrvatske rekrutacije. Tako so hoteli Hrvati s svojimi zahtevami glede grba in emblemov le dokumentirati, da spadajo pod Ogrsko (!) in iz istega nagiba zahtevajo tudi, da naj bodé na ogrski strani bankovcev hrvatski tekst. Upravičene se zdijo piscu tudi hrvatske pritožbe glede prometne politike: vozarina za pošiljate iz Zagreba naravnost v Reko je n. pr. dražja, kakor če se pošlje blago iz Zagreba čez Budimpešto na Reko, železniško omrežje je za hrvatske trgovske interese povsem neugodno, industrije nikdo ne podpira, akoravno mora Hrvatska prispevati v tozadevni skupni subvencijski fond. Podobne nepravilne obstojajo glede raznih pristojbin in pri tobačnem in solnem monopolu. Hrvati trdijo, da prispevajo za skupne ogrsko - hrvatske zadeve mnogo več nego so dolžni, med tem ko se na Ogrskem trdi ravno nasprotno. Vsem tem diferencam odpornost le popolna finančna samostojnost Hrvatske. Tudi v kulturnem in narodnem oziru so mnoge hrvatske pritožbe upravičene. Ko so hoteli v Zagrebu pred par leti graditi medicinsko fakulteto, se je to preprečilo na ta način, da je vlada (Tomasičeva) proglasila že kupljeno zemljišče za nepravilno, češ, da se zemlja udara. Za bolnišnico, ki so jo pozneje tam sezidali pa to zemljišče ni bilo nevarno. Hrvati morajo prispevati tudi za madžarske železničarske šole, v katerih se baš ne podučuje tako, kakor bi bilo v interesu dobrih madžarsko - hrvatskih odnosov. Avtor je mnenja, da se tako in podobna gravamina ne dajo a limine odklanjati, zato je treba, da se Madžari pričnejo zanje nekoliko bolj zanimati. Madžari so pošteni, hvaležni, kavalirski ljudje, zato je gotovo, da se ne bodo več ustavljali odkritosrčnemu sporazumu med obema narodoma. — Brošura ogrskega publicista ni le v stvarnem in političnem oziru zanimiva temveč nam podaja tudi karakterističen vzgled mišljenja onih madžarskih krogov, ki se pri vseh svojih pošteni volji razumeti interese drugih narodov, ne morejo otresti gotovih državno-pravnih predsodkov.

— Protestirali smo. Pod tem naslovom objavlja praška »Narodni Politika« članek proti agitaciji od četverozveze plačanih agentov, ki izjavi protest vsega češkega časnopisa. Med drugimi je pričel za entento delovati sedaj tudi bivši državni poslanec Dürich, ki se nahaja v Petrogradu. »N. Fr. P.« poroča: Poslanec Dürich, ki je po Kramaru, Chocu in Masaryku stopil v službo naših neprijateljev, je sodeloval pri manifestu, ki ga je bivši zunanji minister Sazonov predložil ministrskemu svetu v ruskem glavnem stanu. Ta manifest obeta polskemu delu države popolno avtonomijo in pozivlja Poljake na odpor proti centralnim državam. Manifest polaga posebno važnost na slovansko idejo in napečuje tudi Čehe k velezidaji. — Poslanec Dürich je zastopal v državnem zboru češko agrarno stranko od l. 1907. naprej. Star je sedaj 69 let ter poseduje na Češkem velike mline in posestva.

— Vztraja romunski metropolit na Ogrskem. Budimpešta, 29. avgusta. Pravosl. rom. metropolit Mangra izjavlja v »Az Estu«: Mi ogrski Romuni, ki se zavedamo, da sta Romunija in Ogrska navezani druga na drugo in ki pričakujemo le v medsebojnem zaupanju ugoden bodoči razvoj, smatramo zdati Romunijo za svojega sovražnika. Ogrski Romuni nečijo biti osvojeni in ne osvobojeni. Pod žezlom ogrskega kralja smo živeli stoletja, z našimi madžarskimi brati živimo in umiramo. Prepričani smo, da je izločena z današnjim dnem vsaka druga politika in da ne živi v naši domovini noben Romun, ki bi se po vojni napovedi ne identificiral z madžarstvom. Z vso silo hočemo delati na to, da se vzdrži sloga med Madžari in ogrskimi Romuni in da se ohrani neomejena in neoslabljena njih moč.

— Nov perzijski kabinet. Iz Teherana poročajo, da je Vossough ed Dauleh sestavil kabinet, v katerem je on prevzel predsedstvo in zunanje. Vsi drugi člani pripadajo zmernim, Rusiji in Angliji prijaznim krogom.

— Ameriška vojna ladja se ponesrečila. Iz San Dominga poroča »Agence Havas«, da je vrgel vihar ameriško linijsko ladjo »Memphis« proti obali. Trudijo se rešiti posadko, ki šteje 1060 mož.

Pristopajte kot člani k »Rdečemu križu«!

Častniški naraščaj pri trgovski mornarici in Slovenci.

Z ozirom na rastoči pomen Trsta, Reke in Splita za trgovino, postaja tudi naša trgovska mornarica vedno važnejši faktor v narodno-gospodarskem življenju naše monarhije.

Kljub svoji ugodni legi v zaledju Trsta in Reke pa Slovenci žalibog ne vpoštevajo dovolj pomena trgovskega pomorstva in se le malo pobrigajo za isto. Temu dejstvu se ne smemo čuditi, ako pomislimo, da je učni jezik na navtiškem oddelku c. kr. trgovske in navtiške akademije v Trstu in na navtiški šoli v Malem Lošnju izključno le italijansko. C. kr. navtiška šola v Dubrovniku in ona v Kotoru pa sta za nas predoddeljeni in je učni jezik na teh dveh zavodih le v splošnih predmetih hrvaščina, v strokovnih predmetih pa italijansko.

Pričakovati je, da se v tem oziru razmere po vojni izboljšajo in se hrvaščina da prednost pred italijansko in to tembolj, ker se naši mornarji rekrutirajo pred vsem iz hrvaškega primorja z otoki Krk, Cres in Lošinj, iz Dubrovnika in z poluotoka Pelješa in iz Boke Kotorske, tedaj iz povsem hrvaških krajev.

Na Reki obstojata dve mornarski akademiji in sicer c. in kr. mornarska akademija za vojno mornarico z nemškim, in kr. ogrska navtiška akademija za trgovsko mornarico z madžarskim učnim jezikom.

O ustroju teh šol ne bom natančneje govoril, omenjam le, da obstoje naše štiri navtiške šole iz dvojačnega pripravljalnega tečaja in iz trirazredne strokovne šole. Za vstop v pripravljalni tečaj se zahteva dovršeno 12. leto in ono znanje, ki odgovarja učnemu smotru 5. razreda šestrazredne ljudske šole. V prvi letnik strokovne šole pa morejo vstopiti le oni, ki so dovršili 14. leto in ali pripravljalni tečaj ali nižje štiri razrede gimnazije, oziroma realke ali pa trirazredno meščansko šolo.

C. in kr. mornarska akademija za vojno mornarico na Reki ima štiri letnike. Za vstop v I. letnik se zahteva dobro dovršeni 4. razred kake javne srednje šole. V zadnjem času so se sicer tudi nekateri Slovenci zanimali za to akademijo, sosebno ker sta nekaj prostih mest ustanovila kranjski deželni odbor in mestna občina ljubljanska. Ker je pa vstop v to akademijo zelo otežkočen in omejen in je šola namenjena za vojno mornarico, ta zavod ne pride v poštev za trgovsko mornarico.

Edina navtiška šola v monarhiji, ki je kolikor toliko pripravna za naš mladi naraščaj, je ona v Bakru pri Reki. Ta kr. hrvaška navtiška šola s hrvaškim učnim jezikom sestoji iz dveh pripravljalnih razredov in petih navtiških razredov. Za vstop v prvi pripravljalni razred je predpisano dovršeno 10. leto in dovršeni 4. razred ljudske šole.

V 2. pripravljalni razred in v I. in II. navtiški razred se sprejemajo učenci srednjih šol na podlagi sprejemnega izpita iz onih predmetov, ki se niso, oziroma ki so se v manjšem obsegu poučevali.

Ta šola se mora zelo priporočati, sosebno ker ima svojo lastno veliko šolsko ladjo »Vilo Velebita«, na kateri se morejo učenci vezhati. V doglednem času se bo ta hrvaška navtiška šola še malo preosnovala in opremila z naslovom navtiške akademije.

Učencem, ki je z vspehom dovršil navtiško šolo, postane pomorski kadet. Glede nadaljnjega napredovanja obstojajo pri avstrijski trgovski mornarici naslednji predpisi:

Krmilar (Steuermann, Leutnant) je pomorski častnik. V dosego te lastnosti se zahteva starost 19 let, vsposobljenost za pomorskega kadeta, 18 mesečna pomorska vožnja in z vspehom prebita izkušnja za krmilarja. Kapetan (brodovja) daljne plovitve (kapetan v ožjem pomenu, Schiffer der weiten Fahrt,) more postati tisti, ki je vsaj 22 let star, 16 mesecev služil v pomorski vožnji kot krmilar (oziroma kapetan velike obalne plovitve) in prebil izkušnjo za kapetana daljne plovitve. Tak kapetan sme voditi morske ladje vsake vrste. Poleg teh činovnih lastnosti poznamo pri trgovski mornarici še dvoje častniških mest in sicer kapetana (brodovja) male obalne plovitve (Schiffer der kleinen Küstenfahrt) in kapetana (brodovja) velike obalne plovitve (Schiffer der grossen Küstenfahrt).

Za kapetana velike obalne plovitve je predpisana starost najmanj 20 let, 36 mesečna pomorska vožnja, oziroma za one, ki so usposobljeni za kadeta, le 24 mesečna pomorska vožnja, in končno z vspehom prebita izkušnja za kapetana velike obalne

plovitve. Kapetan velike obalne plovitve sme voditi ladje velike in male obalne plovitve, parnike pa le tedaj, če ima tudi izkušnjo iz ladijskega strojezanstva. Manjše so zahteve za kapetana male obalne plovitve, ki mora dokazati starost 20 let, triletno službo na morskih ladjah in z uspehom prebiti izkušnjo za kapetana male obalne plovitve, a voditi sme vobče le ladje male obalne plovitve.

Dočim obsega mala obalna plovitva le jadransko morje do predgorja S. Maria di Leuca in do rti Clarenza z všteti lepantskim zalivom in jonskimi otoki, obsega velika obalna plovitva vse sredozemsko morje, sveski prekop, rdeče morje z adenskim zalivom, črno in azovsko morje. Daljna plovitva vsebuje vožnje po vseh morjih.

Posebni predpisi veljajo za prestop pomorskih kadetov, praporščakov in pomorskih častnikov naše vojne mornarice k trgovskemu pomorstvu.

C. in kr. pomorski kadeti, ki se rekrutirajo iz absolventov c. in kr. mornarske akademije na Reki in iz c. kr. pomorskih aspirantov z maturo srednjih šol, ozir. z odhodnico navtiških šol, ne rabijo nobenega dokaza za dosedaj lastnosti kadeta trgovske mornarice, c. in kr. pomorskim praporščakom z izpitom za pomorskega častnika ni več treba izkušnje za krmilarja in izkušnje za kapetana velike obalne plovitve. Šarža c. in kr. ladijskoladijskega poročnika nadomešča izkušnjo za kapetana daljne plovitve. Nasprotno imajo pa navtičarji trgovske mornarice razne ugodnosti. Tako smejo absolventi navtiških šol, ki so bili vsaj 1 leto kot kadeti na voznih izven mej male obalne plovitve, služiti tudi kot enoletni prostovoljci pri c. kr. vojni mornarici.

Nadalje bodi omenjeno, da novi predpisi iz l. 1912. natančno določajo, koliko častnikov mora biti na ladjah trgovske mornarice, kdaj se za zapovednika male, oziroma velike obalne plovitve zahteva večja usposobljenost (n. pr. za zapovednika velike obalne plovitve vsposobljenost za kapetana daljne plovitve itd.) in kakšna mora biti vsposobljenost I. oziroma II. častnika na ladji.

Končno ne smemo pozabiti ladijskega zdravnika. Na ladjah namreč, ki plovejo izven mej male obalne plovitve in štejejo nad 50 potnikov, oziroma z všteti moštvo nad 100 oseb, mora biti vsaj 1 zdravnik, na ladjah z več nego 1000 oseb se mora nahajati še drug zdravnik. V izjemnih slučajih se ladje za vožnje v mejah velike obalne plovitve oproste dolžnosti nastavljanja ladijskega zdravnika.

Za strojno službo na trgovskih ladjah veljajo posebni predpisi in hčem o ladijskih mašinistih z ozirom na obsežne in za naš mladi naraščaj zelo važne določbe posebej govoriti.

Vesti iz primorskih dežel.

Zahvala. Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani si smatra v prijetno dolžnost Njega Prezvišnosti presvitemu knezoškofu ljubljanskemu dr. Anton Bonaventuri Jegliču se za velikodušni dar 100 kron najtopleje zahvaliti.

Županstva evakuiranih občin na Goriškem se pozivljajo, da nemudoma sporoče deželni odboru goriškemu, kje so se nastanili.

Iz ruskega vletništva se je oglašil Rudolf Kodelja, pešec 98. pešpolka. Nahaja se blizu Kijeva, piše, da je zdrav. Kodelja je doma iz Deskel blizu Kanala.

V seznamu izgub z dne 26. t. m. je izkazan za mrtvega praporščak Emil Kurec iz Koprja, dom. p. 36.

Primorski slovenski diaki in dijakinje, ki nameravajo v prihodnjem šolskem letu poseštati bodi si v Trstu gimnazijske ali učiteljske zaposlovalne tečaje, bodi si v Ljubljani I. ali II. državno gimnazijo ali pa učiteljske zaposlovalne tečaje, se vabijo — radi izvida in pregleda šolskega poseta in potrebščin, ki so z le-tem v zvezi — naj pošljejo brez odlašanja, naj bolje kar na dopisnici, točni svoj naslov (svoje sedanje in morebitno bodoče bivališče) zajedno z naznanilom zavoda in razreda ali letnika, v katerega žele vstopiti, Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani (V. Bežek, Dunajska cesta, 38/II).

Odlikovani poštni uradniki. Z zlatim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetlinje je odlikovan stavbeni pristav Marij Osana, z zlatim zaslužnim križcem na traku hrabrostne svetlinje poštni oficijal Josip Perich, oba poštnega in brzojavnega ravnateljstva v Trstu.

V bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici so bili ostali po evakuaciji bolnišnice vsled bombardiranja v novembru 1915. samo štirje bratje,

ki so imeli nalogo uboge pomoči potrebne civilne bolnike sprejemati v oskrbo in sicer do števila 15, in dati od granat in šrapnelov ranjenim osebam prvo pomoč. Ako jih je bilo 15, so bolnike periodično odpravljali v zaledje. V bolnišnico je prihajalo obilo družin z otroki, ako je bilo bombardiranje posebno hudo, v nadi, da bodo na varnem pod genfskim znakom. Ali željene varnosti ni bilo vedno, kar so Italijani kakor znano pogostoma streljali na bolnišnico. Ob bombardiranju pred dohodom Italijanov je bil pripor močno ranjen, subpripor pa ubit. Bolnike so bili spravili v klet, v ponedeljek se je reklo, da treba bolnike spraviti na varno, došli so voz, na katerega pa so mogli naložiti samo tri bolnike, na to so vzeli voz za vodo, položili bolnike gor in vsi skupaj so odšli v Starogorje. Voz so peljali usmiljeni bratje. Subpriporja je bilo mogoče pokopati — šele v torek, ko je bilo bombardiranje koncentrirano na drug del mesta. V Starogorju so vpregli usmiljeni bratje v dva voza svoje krave, so naložili na voza bolnike in se odpeljali. Po mnogih težavah so dospeli v Trst in dobili zavetje v Austro-Amerikani. Umobolnih oseb pa niso mogli pustiti tam, marveč so jih spravili v Steinhof.

Promocija. Pravnik Marko Benič iz Illova na Lošnju je dne 26. t. m. promoviral doktorjem prava na češkem vseučilišču v Pragi.

Rumunski honorarni konzul I. A. di Demetrio v Trstu. ki je vodil 37 let tamkajšnji rumunski konzulat, je naznanil namestništvu, da je odločil zastopstvo Rumunije glede na njeno vojno napoved.

13 500 kron je ukradel 9 letni deček neke vdove v ulici Erta mesarju Atiliju Povšetu, ki je stanoval pri njej. Deček je pritekel k materi v mesnico pravit, da so tatovi vdri v stanovanje, kmalu na to pa je priznal, da je vzel Povšetu iz kovčega shranjen denar ter ga nekaj poskril nekaj porazdelil med tovariše svoje. Denar so našli potem na raznih krajih ali ne vsega.

Preimenovanje imen, ulic in trgov v Istri. Akcija, začeta po deželni upravnici komisiji, da dobe ulice in trgi primerna imena, se nadaljuje v mejni grofiji Istri uspešno. Najraje se porablja imena naših velikih vladarjev in vojvod, kakor n. pr.: promenada Frana Josipa I., ulica Frana Josipa I., trg cesarice Elizabete, trg Karla Frana Josipa, ulica nadvojvode Evgena, Viška ulica, Tegetthofova ulica, cesarjevičeva ulica, ulica Marije Jožefe, Borojevičev trg itd. Vzpostavila so se tudi starinska imena historične važnosti, ki so bila v zadnjih letih zamenjena z neprimkladnimi imeni, ki niso bila v skladu z avstrijsko državno mislijo. V več občinah je akcija še v teku.

Kazenska razprava proti 105 obtožencem v Zadru. V Zadru se vrši razprava proti 105 obtožencem iz občine benkovaške in kistanjske radi zločina pomevnenja na škodo države v zadevi vojnih podpor. Glavni obtoženeč Endrizzi je umrl v preiskovalnem zaporu.

Gostovanje zagrebške opere na Reki. Poročajo, da je gostovanje hrvaške opere na Reki rešeno v občo zadovoljnost občinskega in reškega hrvaškega občinstva. Hrvatska opera priredi na Reki v mesecu oktobru šest predstav. Želja reških Hrvatov je bila, da bi hrvaška opera gostovala v občinskem gledališču Giuseppe Verdi, ali dočim bi bilo mogoče dobiti za pričevanje magistrata, je prišla prepoved z druge strani in tako bo gostovala hrvaška opera v novem gledališču »Fenice«, ki je last privatnega delniškega društva.

Svojo ženo Katarino Vižin, bivšo gostilničarko v Krombergu pri Gorici, s štirimi otroki išče Josip Vižin, c. kr. dom. polk 27, 2. komp. Kdor kaj ve, naj sporoči našemu uredništvu.

Svojo mater išče Leopold Oblak, D. M. P. 28, I. M. K. 2. Njegova mati Katarina vdova Oblak je stanovala v Gorici ulica Vacano št. 6. Kdor kaj ve, naj sporoči našemu uredništvu.

Kdo ve, kje se nahaja Mihael Bevcar, c. kr. poštni poduradnik z družino, ki je bival do dohoda Italijanov v Gorici v Raštelu št. 29. Obvestila prosi Rafael Zimic, tovarniška restavracija v Lešah, pošta Prevalje, Koroško.

Viljudna prošnja. Pavel Pregelj iz Gorice (Via Rabotto 22/1), sedaj vojni vjetnik na Ruskem, prosi, naj se mu sporoči naslov njegovih staršev, ki so zaradi vojne zapustili Gorico. Na sporočila se naj zapiše naslov tako-le: Pregelj Pavel bei A. A. Kločkov in Safonovka Station: Hrenovaja, Bezirk: Bobrov, Gubernie: Voronež.

Delo za begunce. Ugledna tvrdka v Zagrebu sprejme 30 delavcev-beguncem od 16. do 50. leta. Natančno pojasnila daje Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Berta Nanut iz Gor. Vrtojbe je izgubila o priliki bega od doma zastavni listek »Monta« iz Gorice. — Kdor bi ga slučajno našel, se vljudo naproša, da ga odda Berti Nanut v Zgor. Kašlju št. 6.

Dnevne vesti.

— **Odlikovan.** Tretjič je bil odlikovan za hrabro ponašanje pred sovražnikom poročnik v rezervi c. in kr. bos. herc. pešpolka št. 2 Rado Hočvar. Naznanilo se mu je najvišje pohvalno priznanje.

— **Vojaška vest.** G. Janko Krstnik, prej uradnik c. kr. tobačne rezije v Ljubljani, sedaj pri pehotnem polku št. 8.

— **Imenovan za kadeta.** Piše, da so se Janca 3. avgusta 1916 zopet slajno izkazali in da bodo ta dan šteli med najsлавnejše dni vojne zgodovine.

— **V rusko vjetništvo** je prišel kadet Bogdan vitez Pogačnik, sin polkovnika vitezja Pogačnika. Oglašil se je iz Kijeva.

— **V listi izgub** z dne 26. t. m. so imenovani nadporočnik I. pp. Fr. Gorišek (Ljubljana) mrtve, poročnik 4. top. p. Franc Kerpac (Slovenji Gradec) ranjen, praporščak 36. dom. p. Emil Kurat (Koper) mrtve.

— **Patriotična darila volnenine, kavčuka in raznih vojnih kovin** se še vedno sprejemajo. Kdor ima kaj pripravljenega, naj odda darilo pri magistratu nabiralnici, srednja hiša, levo pritličje spredaj. Ravno tam se sprejemajo tudi še mesingasti kuhinjski možnarji, bodisi kot čisto darilo, bodisi proti izmenjavi z železnimi, ali pa kamenitimi, ali porcelanastimi možnarji, ki jih je še dobiti.

— **Za slepe vojaše.** Nastavljenci tvrdke Schneider & Verovšek v Ljubljani so darovali mesto venca na krsto pokojnemu Emanuelu Schneider zbirko 40 K za nameravani deželni zavod za slepe. V sklad za nameravani deželni zavod za slepe so poslali darove in zbirke deželne odboru nadalje: g. Stefan Rihar, župnik v Dobu pri Domžalah 30 K, Irma Štupica, veletržca soproga v Ljubljani zbirko 37 K 45 v in izkupilo za oddano kovinasto posodo 30 K 75 v, c. kr. okr. sodnija v Kranju iz neke sodne poravnave 8 K, g. Karol Škulj, deželni poslanec v Dolenji vasi pri Ribnici zbirko 20 K, zbirka g. Globočnika po knjigarni »Ilirija« v Kranju 9 K 4 v, g. Rostohar, nadučitelj v Cerkljah pri Kostanjevici 4 K, Neimenovani 6 K, g. dež. odbor. dr. Pegan 20 K in g. Franc Benedičič, dacar v Radečah 10 K, po upravnistvu »Slovenca« g. St. Jenko, vikar v Podgrajah pri Ilirski Bistrici 15 K, upravnistvo »Slov. Naroda« iz listov zbirke 121 K. Bog plačaj!

— **Deželni predsednik v vojni kuhinji.** Deželni predsednik grof Attems si je danes dopoldne v spremstvu dv. svetnika pl. Laschana in komisarja dr. Senekoviča ogledal mestno vojno kuhinjo, o katere napravah se je jako pohvalno izrazil. Včeraj si je dež. predsednik ogledal naprave mestne aprovizacije, ki jih je označil kot vseskozi vzorne.

— **Oddaja kovinaste posode.** Obrtniki, kateri so imeli za oddajo kovinaste posode podaljšan rok se še enkrat opozarjajo, da imajo isto oddati jutri, dne 1. in 2. septembra od 8. zjutraj do 1. popoldne na mestnem magistratu, srednja hiša, pritličje, dvorišče, levo. Tedaj naj prinesejo posode tudi one zasebne stranke, ki je dosedaj iz kakršnegakoli vzroka še niso oddale. Pri komur se bode taka posoda pozneje našla, bode strogo kaznovan.

— **Kutesnitvi vporabe mesa in masti.** Oblast je dognala, da nekateri gostilničarji in tudi zasebne stranke, zadostno ne vpoštevajo ministrske naredbe glede brezmesnih dni. Vsi zadevni obrtniki in stranke sploh se opozarjajo, da je kuhanje in uživanje mesa dovoljeno le v nedeljo, ponedeljek, sredo, četrtek in soboto, ob torkih in petkih pa vsakomur prepovedano. Varnostni organi imajo nalog, da pri obrtnikih in zasebnih strankah izpolnjevanje te naredbe strogo nadzorujejo in vsak prestopok ovdaj. Prestopki se bodo kaznovali z globo 30—50 K, v ponovnem slučaju se bode kaznen podvojila, obrtnikom-prestopnikom se pa lahko odvzame tudi obrtna pravica.

— **Uteinitve oddaje piva.** Ze v zadnjem času so bile pivovarne alpskih dežel vsled pomanjkanja surovin prisiljene kolikor možno varčevati z zalogami piva in so upale, da nova žetev tem nedostatkom odpomore. Da bi do žetve mogle izhajati, so znižale oddajo piva na 60%. A sedanje nakazilo za ječmen in slad iz nove žetve znaša le 13 $\frac{1}{2}$ % potreščin v mirnem času in to radi te-

ga, ker bo izostala vsaka pošiljatev ječmena z Ogrskega. Tudi omenjenih 13 $\frac{1}{2}$ % pivovarne še niso prejele. Da ne zmanjka predčasno piva, so pivovarne alpskih dežel primorane utesniti oddajo piva na 30% potrebe v mirnem času, počenši s 1. septembrom 1916. Upamo, da bo naše občinstvo, ki doprinese že marsikatero žrtve v gospodarskih vprašanjih, vpoštevato le izredne razmere in s primernim umevanjem tem trdih, a potrebnih odredb, pripomoglo, da vstrajamo v gospodarskem boju do ugodnega konca.

— **Sokol Vinko Pristov utonil v Ameriki.** Dne 12. julija je utonil znani sokol Vinko Pristov v jezeru Erie v Ameriki. Vozil se je z čolnom z nekim svojim prijateljem po jezeru. Zaradi vročine se je slekel in skočil v jezero. Bil je dober plavalec. Nakrat ga prime krč in ko se začne potapljati, mu skoči njegov prijatelj na pomoč. Utonila sta oba. Pristov je bil pred svojo preselitvijo v Ameriko uslužben pri lesnem trgovcu Dolencu v Stari Loki ter je bil zelo delaven sokol. Predno se je izselil, je bil tudi načelnik Sokola v Škofji Loki. Pristov je ustanovil v Clevelandu »Jugoslovanskega Sokola« in se udeležil leta 1909. mednarodne tekme v Luksemburgu, a leta 1911. v Turinu. Truplo Pristova so našli 15. julija zvečer, medtem ko onega njegovega prijatelja še niso našli. Pogreb je bil 17. julija popoldne. Pristov je doma z Jesenic in zapušča ženo in tri otroke. Vrlemu slovenskemu sinu časten spomin!

Vojna razstava, Dunaj 1916. Posebno aktualnega interesa je paviljon delniške družbe »Kovinska centrala« na Dunaju. Ime te družbe je širšemu občinstvu v prvi vrsti znano vsled oddaje mednih možnarjev, bakrenih kuhinjskih posod in drugih domačih kovinskih orodij. Toda razstava kaže zanimivo, da tvori nabava tega orodja le jako neznaten del na polju poslovanja deln. dr. Kovinska centrala ter da izvira pretežno večina nabranih kovin iz povsem drugih krogov. Najjačji teh je veliki rezervoar kovinske množine v obliki industrijskih obratnih naprav. Vendar se teh obratov kratkoma ne odzame, temveč se jih nadomesti s popolnoma svrham odgovarjajočimi napravami iz železa ali drugih v veliki množini se nahajajočih materialij. Razkazovanje pri tem v poštev prihajajočih metod tvori glavni predmet tega posebnega oddelka v razstavi.

Mestna klavnica. Od 13. do 20. avgusta se je zaklalo v mestni klavnici 71 volov, 2 bika, 39 krav, 258 prašičev, 212 telet, 117 kostrunov, 6 kozličev, 10 konj, vpeljalo se je mesa 531 kg, zaklane živine se je vpeljalo: 1 goved, 18 prašičev, 2 teleti, 1 kostrun.

— **Slučaj Klerk.** — Kino Ideal predvaja od jutri, petek 1., do ponedeljka 4. septembra sledeči prvovrstni spored: 1. Sascha Messtrov-teden št. 94 a, vojne aktualitete. 2. Mala rezidenca, učinkovita veseligras v Heddo Vernon v glavni vlogi. 3. Slučaj Klerk, kriminalna založira v 4 dejanjih. Sestavil in vpriporil William Kahn. Albert Paul, Emil Rameau, Moges Enger in Charlotte Wader v glavnih vlogah. — Učinkovitost sezije 1916/17. — Prosto! — Ideal Kino.

Razne stvari.

* **Vrat mu je prerezal.** V Delgwaldu pri St. Gallenu v Švici so našli dečka Josipa Eichmanna umorjenega. Prerezan je imel vrat. Lastni oče je priznal, da je svojega sina umoril.

* **Veleizdajalec na vešalih.** Dne 5. t. m. ob 6. popoldne je bil 26letni dninar Mihael Hnatjuk iz Klokučke pri Črnovcah na glavnem trgu v Dornivatri obešen. Obsojen je bil na smrt, ker je v Lipkampu na Ruskem služil za vohuna sovražniku.

* **Ustavljen list.** V Bukarešti je izhajal v madžarskem jeziku dnevnik, ki je seveda v nedeljo naglo ugasnil. Kakor poročajo ogrski listi, je zadnja številka prinesla strašotne posamičnosti o preganjanju na Rumunskem živečih Madžarov. Ustavljen je bil tudi nemški dnevnik »Bukarester Tagblatt«.

* **Vlomilica.** Klara Szukop v Budimpešti je bila nekaj let natakariča potem pa se je posvetila drugemu poklicu: postala je vlomilica. Ta »obrt« ji je prav dobro nesel, a ko je pred nekaj časom s ponarejenim ključem odprla stanovanje neke imovite gospe ter hotela odnesti za več tisoč kron dragocenosti, so jo vendar zasačili.

* **Romunska vojna in živila na Nemškem.** Berolinski »Lokalanzeiger« pojasnjuje, da Nemčija vsled romunske vojne ne pride glede živil v zadrego. Vojni urad za živila je pravočasno vse ukrenil, da bo zava-

rovana prehrana ljudstva ne glede na dovoz živil iz Romunije. Letošnja nemčev žetev bo vrgla pet milijonov centov več kakor lanska, žetev v zasadenih deželah pa bo vrgla 1.400.000 ton. Množina kruha za osebo se bo vsled tega v kratkem celo zvišala.

*** Prezident in opica.** Prezident francoske republike Raymond Poincaré se je 7. t. m. s svojo soprogo izprehajal zvečer po vrtu svoje palače, a je bil poklican v hišo, ker so dospole nujne brzojavke. Komaj je bil odšel, je planilo na njegovo soprogo strahotno, vse kosmato bitje. Kričanje gospe je privabilo prezidenta nazaj. Zgledal je uragunata, ki je držal njegovo soprogo. Prezidentu se je posrečilo, da je opico preganjal. Ravno tedaj je prišel na vrt baron Rothschild z nekim Indijcem ter se opice polastil. Opica je last barona Rothschilda ter mu je bila ušla.

*** Nemški vseučiliščniki na bojnem polju.** Berolinski listi poročajo, da je sedaj pod orožjem 45.000 vseučiliščnikov z 22 vseučilišč nemške države. Pred vojno je bilo na teh vseučiliščih 52.000 slušateljev. Sedaj jih je torej še 7000. Začetkom vojne je bilo vpisanih 18.000 slušateljev in 3800 slušateljic. V četrtem vojnem semestru je to število dijakov padlo na 12.000, dočim se je število dijakin povišalo na 5265. Od teh pripada 1200 slušatelj in 200 slušateljic nevtralnimi državam. Potemtakem je v Nemčiji 85 odstotkov vseučilišnega dijaštva pod orožjem.

*** 100letnica zmage češkega jezika v šolah.** »Narodni Politika« pišejo: 23. avgust je izredno važen spominski dan za češki narod. Dne 23. avgusta 1816, torej ravno pred sto leti, se je z najvišjim patentom cesarja Franca odprla češkemu jeziku zmagovita pot v višje šole. Do tega časa ne le, da niso trpeli češkega jezika, marveč so bila preganjanja tudi privatna prizadevanja naših starih patrijotičnih učiteljev, ki so hoteli češkim učencem na gimnazijah v češkem jeziku pojasnjevati predmete, ali jih jim prisvajati vsaj s češkim poučevanjem izven šole.

*** Ameriške volitve v Evropi.** V britanski Kolumbiji v Ameriki bodo 14. septembra volitve. Pri ondnotnih volitvah ima vsak 21letni državljani volilno pravico. Ker je zdaj 35.000 kolumbijskih državljanov prostovoljno v angleški armadi je nastalo vprašanje kaj bo s temi. Odločeno je bilo, da imajo tudi ti vojniki volilno pravico. Volilne glasovnice se bodo dale tudi tem vojakom, se bodo pri njih — izpolnjene — pobrale in izročile generalnemu zastopniku Kolumbije v Londonu, ki potem brzojavno sporoči izid glasovanja domov.

*** Ubegli ruski generali.** Pred nekaj dnevi smo zabeležili uradno razglašilo, da je iz vojnega vjetništva ušel ruski general Kormylov. Ogrski listi poročajo o tem slučaju še sledeče: General Kormylov je bil na bojišču ranjen in vjet ter poslan v vojaško bolnico v Kiseg. Za slugo mu je bil dodeljen ruski vojak Mrnjak, ki je ruski državljani, čigar starši pa stanujejo v Avstriji. Mrnjak in drugi ruski vjetniki so generalu pomagali, da je v obleki navadnega ruskega vjetnika pobegnil iz bolnice. Z njim je pobegnil tudi Mrnjak. Doslej jih niso dobili, pač je pa Mrnjak pisal svojim staršem, da je za svojo pomoč pri ubegu generala Kormylova dobil 20.000 rubljev.

*** Odkod ime Bukovina.** Za nas Slovence ni težko pogoditi tega. Kdo se ne spominja takoj na bukev (drevo), s katero so zaraščeni tudi celi predeli naše domovine? Pokrajina Bukovina je dobila svoje ime po nekdanjih bukovih gozdovih, s katerimi je bila bogato zaraščena. Ko je namreč Stefan V., knez moldavski, v vojni proti Poljakom leta 1496, v ljuti bitki med Prutom in Dnjestrom pri Hotinu in Črnovcih zadel 20.000 Poljakov, je dal napraviti velik plug in vpreči vjetnike ter izorati poljane, ki jih je potem posejal z bukovim semenom. Po vzraslih bukovih gozdih je dobila tedaj vsa krajina ime Bukovina, kakor se to še danes pripoveduje med prebivalstvom. Tudi danes se razprostirajo v Bukovini še ogromni gozdni kompleksi.

*** Kinematograf v Ameriki.** V Ameriki je postalo izdelovanje podob za kinematografe ena največjih industrij. V Združenih državah je 18.000 kinematografskih gledališč, v katerih je prostora od 100 do 3500 oseb. Ker plača vsaka oseba najmanj 25 vinarjev, je lahko izračunati, koliko se nabere vstopnine; predstava je povprek v vsakem gledališču po troje na dan. Milijoni, ki jih nese vstopnina, izginevajo največ v žepu kinematografskih igralcev in igralke. Tako ima najbolj znani kinematografski igralec Charlie Chaplin letne plače nad dva milijona kron. Gospodična Pickford se mora zadovoljiti s 500.000 kronami na leto. Vse polno

je igralke in igralcev, ki imajo na leto po 500.000 do 150.000 kron plače. Tudi zadnji statist se ne gane, če ne dobi 12 do 20 kron. Središče industrije, ki izdeluje kinematografske filme, je v mestu Los Angeles. Tam se napravi na leto 1.600.000 metrov negativnih filmov, iz katerih se potem izdela 64 milijonov metrov pozitivnih filmov.

*** Ženska na Španskem.** Španska je tako srečna, da sedanje vojne čisto nič ne čuti in se lahko popolnoma posveča svojim notranjim nalogam. Med drugimi vprašanji, s katerimi se posebno bavi, je tudi žensko vprašanje. V nobeni evropski državi se nimajo novemu času primerna ženska prizadevanja boriti s takimi težavami, kakor na Španskem, to pa vsled stališča, ki je zavzela ženska v španskem življenju. Ženska je na Španskem ali nekaka boginja, ali pa sužnja; ali jo časte kakor kako višje bitje, ali pa jo zatirajo. V nekaterih slojih prebivalstva je popolnoma samostojna, v drugih popolnoma odvisna in je vse njeno življenje po starih navadah do skrajnosti omejeno. V višjih družabnih krogih ima Španka ravno tisto stališče, kakor v vseh civiliziranih državah, a sicer je socialni položaj Španke skrajno krivičen in neveden. Španec je izza pradednih časov vajen, smatrati ženo za gospodinjico in vzgojiteljico otrok, nikdar je ni priznal za prijateljico in svetovalko, kateri zaupa svoje skrbi in svoje radosti. Nikdar ni mislil na to, da naj se tudi ženska izobrazila. Španka se je kdaj že pred koliko stoletji vdala v to usodo. Vednosmatra izpolnjevanje domačih dolžnosti, gospodinjiskih in materinskih, za namen svojega življenja. Ker je vroče krvi, je tudi strastna in ljubezni, sicer pa je nevedna in ni nikdar hrepenela, da bi si pridobila kaj več znanja in kaj več veljave. Religioznost je, kakor so ženske malokje, a njena religioznost je le bolj zunanja. Ravnopravnosti z moškimi Španka še v sanjah ne zahteva. Žena je bila in je še danes prav za prav last moža, brez svojega mnenja in brez svoje volje. Dela se z njo nekako po mohamedansko, seveda ne več v večjih mestih. A tudi v velikih mestih se kaj pogostoma zgodi, da kdo lahko dolgo občuje v kaki hiši, pa žene in hčere ne bo nikoli videl. Ker pa se rade zabavajo, hodijo mnogo na promenado in k bikoborbarom. O kakem presrečnem rodbinskem življenju skoro ni govoriti, ker prihaja mož navadno je spat domov. Vsled tega je tudi hišna oprava jako ubožna, tudi v boljših hišah.

*** O romunskem narodu** podaja dopisnik »Berliner Tageblatt« nastopno karakteristiko: »Tlak v Bukarešti je nenadno opolzel in kaj lahko se izpodrsne na njem. Že mnogo jih je padlo in se niso dvignili več. Velika premoženja se v Bukarešti — manjšajo. Zapravljajo se celo vojvodine do zadnjega kvadratnega metra dežele in do zadnjega vola. Bankovci frče, napitnine žvenketajo, ali — živi se. Romuni ljubijo veselost, imajo preobilo temperamenta. Ljubijo popivanje, ženske, zabave, šale, razgovore. Prekipevajo v veselju, so silni v svoji jezi. Ljubeznjivi, gostoljubni in pristrčni v svojem prijateljstvu. Njihova deviza je: živimo in puščajmo, da drugi žive! Ne menijo se mnogo za slabosti sočloveka, si li storil to ali ono, ali si se tu ali tam blamiral — vsi skupaj nismo svetniki. Kakor niso strogi napram sebi, tako tudi ne napram drugim. Neka indolence v nekaterih stvarih, neka površnost se mi zdita njihova pogrška. Potem so tudi precej nečimerni. Nikakor pa se jih ne sme presojati po tistih elegantnih gospodičnih na Calca Victoriei, mladih in starih, ki niso nič drugega, nego nečimerni, puhli, bedasti dečki, ki jim vsa kultura obstoji v njihovi francosčini in — lakastih čevljih. Resni Romuni se sami smejijo tem pojavom, ki so že tolikokrat zavedli površnega opazovalca v krive sodbje. Romuna treba oceniti povsem drugače. Jaz vsaj sem našel tam doli odkritosrčnih in pravih prijateljev, ki jih visoko cenim. Bukarešta je mesto raznih odličnih prireditvev, obhodov in — demonstracij. Je to zabava po ceni, kajti ob nedeljah ima vsakdo časa in

honorari so malenkostni. Časih je par pobitih šip, mnogo krika pred uredništv drugič mislečih časopisov in navadno se polaga venec na spomenik Mihaela Hrabrega. Potem se razhajajo in stvar je končana. V Romunski, kot deželi demokratičnih načel, služijo ulice v prvi vrsti ljudstvu, in šele v drugi vrsti prometu. Kdor hoče prirediti obhod, ima pravico do ulice in promet mora toliko časa mirovati. Tudi elegantni vozovi morajo potrpeti. Redarji skrbje za to, da imajo obhodi svobodno pot. Prepeva se tam, kar se hoče. Tudi zastave moreš nositi v poljubnih barvah. Na nekem obhodu socialistov so nosili zastavo z napisom: »Doli z vojno! Živel svetovni mir!« Odlični svet po kočijah je ostal miren in se smehljaj; vojna nima zanj nikakih strahov. Po izkušnjah in dogodkih zadnjega časa bo treba morda to precej ljubeznjivo sodbo nekoliko korigirati.

Gospodarstvo.

— Za vinogradnike in sadjarje. Vinogradnike in sadjarje s tem opozarjamo, da se dobe samočiste (čistorejne) vinske droži za pokopenje vinskega in sadnega mošta tudi letos pri deželnem kmet. kem. poskuševališču in preskuševališču živil za Kranjsko v Ljubljani. Čevka s samočistimi drožmi stane z navodilom o uporabi brez poštnine in zavoja 40 v ter s poštnino in zavojem 80 v. Vsaka nadaljna čevka do 4 čevk stane s poštnino in zavojem 70 v več. Za 5 čevk s samočistilnimi drožmi se plača s poštnino in zavojem 3 K 25 v in za 10 čevk 6 kron. Znesek se mora plačati naprej, ker se sicer povzame. Pri povzetju se zaračuna tudi povzeta in se s to čevke podraže. Pri manjših naročilih se sprejemajo za plačilo tudi pisemske znamke. — Ena čevka s samočistimi drožmi zadostuje za pokopenje 5 do 10 hl vinskega ali sadnega mošta. Naročba na samočiste vinske droži se mora izvršiti vsaj pet dni pred njihovo uporabo. — S pravilno rabo čistih vinskih drož so zajamčene vinstvu tako znatne koristi, da bi se jih moral posluževati vsak vinogradnik v svojem vinogradu. Ne le, da čiste vinske droži pospešujejo čisto in zanesljivo kipeenje mošta, ampak s pomočjo teh pridelana vina se tudi hitreje čistijo, so stanovitnejša in imajo boljši ter prijetnejši vonj in okus.

Darila.

Upravništvu naših listov so poslali:

Za **Goriške begunce:** Dr. A. Pregl iz Vuzenice 10 K 06 v.

Za **Ciril - Metodovo družbo:** Lovski tovariši iz Rakeka 20 K, mesto venca na grob pokoj. Ernesta Šerkota.

Srčna hvala!

Umrli so v Ljubljani:

Dne 28. avgusta: Josip Milos, pešec, v rez. vojaški bolnici na obrtni šoli. Vinko Škrabl, sprevoznikov sin, 2 meseca, Rimska cesta 201. — Lucija Žgank, zasebnica, 85 let, Poljanski nasip 10.

Dne 29. avgusta: Al. Pukelstein, izvošček, 29 let, Sv. Petra cesta 46. — Matevž Kosce, mestni ubožec, 76 let, Karlovska cesta 7.

Dne 30. avgusta: Frančiška Rožanec, tobačne tovarne delavka v p., 67 let, Tržaška cesta 21.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Preklc.

Podpisana obžalujem in preklicujem vse, kar sem govorila zaljivega o g. Ivanu Kerncu, dimnikarskemu mojstru v Ljubljani dne 1. 8. 1916 v Vospersnikovi kavarni in dne 2. 8. 1916 proti gg. Mariji Kernc in Mariji Leben.

Marija Gaber.

2778

U 271/16/3

V imenu Njeg. Velikanstva cesarja!

C. kr. okrajno sodišče v Višnji gori je razpravljalo danes v navzočnosti državnega pravdnika upravitelja, obtožena Janeza Klemenčič o obtožbi, katero je dvignil, javni obtožitelj zoper Janeza Klemenčič zaradi prestopka draženja in je po predlogu obtožitelja, naj se kaznuje obtožene, razsodilo tako:

Obtoženi Janez Klemenčič p. d. Obelčan, 33 let star, oženjen posestnik in mesar na Bregu št. 6 pri Temenci

le kriv.

da je dne 18. julija 1916 na Bregu izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, zahteval od Alojzije in Antonije Paik za neobhodno potrebne reči, namreč svinjsko mast obitno čezmerno ceno, namreč 11 do 12 K za 1 kg.

S tem je zakrivil prestopok po § 14. št. ces. nar. od 7. avgusta 1915 št. 228 d. z. in

se obsodi

po § 14. št. 1 citirane ces. nar. z uporabo § 260. b) k. z. na 4 dni zapora, poostrenega z enim trdim ležiščem, ter na 200 K denarne kazni, oziroma v slučaju neizterljivosti na 1 teden v zapor, ter po § 389. k pr. v povračilo kazenskih stroškov.

C. kr. okrajna sodnja v Višnji gori oddelek II., dne 8. avgusta 1916.

Vehovar m. p.

Manufakturno blago

vsake vrste, sukna, podvleke i. t. d., kupuje vojno opremljavo **Meeressaurstung**, (tudi v provinci) Dunaj I. Bäckerstrasse 9. 2692

Sprejme se

blagajničarka

starejša, resna, zmožna slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi. Ponudbe na »Poštni predal št. 29, Ljubljana. 2769

Kupi se

hišo ali posestvo

bodi si v mestu ali na deželi na Kranjskem.

Ponudbe pod »Kranjsko/2757« na upravn. »Slov. Naroda«. 2757

Česplje in hruške

(tepke) za kuhanje, plača vsako množino po K 30— za 100 kilogramov.

Veležganjarna sadja

M. Rosner & Co., Ljubljana.

Išče se v sredini mesta meblovano ali nemeblovano

stanovanje

obstoječe iz 1 ali 2 sob in kuhinje.

Plačan 20 K onema, ki poišče stanovanje.

Kdo, pove upravn. »Slov. Naroda«. 2760

500 kron!

Vam plačam, ako moj unčevalec korenin **Ma balsam** ne odpravi v 3 dneh brez bolečin Vaših **kurjih očen, bradavic, obličancev.** Cena lončku z jamstvenim pismom 1.50 K, 3 lončki K 4.—, 6 lončkov K 5.50. Na stotine zahvalnih pism in priznanj. **Potemje neg. rok, pazduha** naglo odpravi lita-prašek. Cena 1/2 krone, 3 škatljice 3/2 krone. **Komeny, — Košice (Kassa) i Postfach 12/244, Ogrska. 1930**

Poštne dopisnice

dunajskih umetnikov, vojaške, svetniške, pokrajinske, galerija v vseh izvedbah; grafijske dopisnice z briljantno pisavo in s cvetlicami konfekcionirane v vseh jezikih dobavljajo trgovinam zelo ceno: **Zaloga poštne dopisnice Miroslav Bloemonger, Dunaj XV. Löhrgr. 4. Centik zastoj. 2701**

Kupi se na vagono

žir, želod, divji kostanj, šiške, koruzna stebila.

Ponudbe z vzorci na **Adolf Sehr, Gradec, Pestalozzistr. 1. 2788**

Tovarniški poslovođja

brez otrok, **1660 primernega mošta**, (prevzame tudi zalogo piva) v Ljubljani ali na deželi. Vstop po dogovoru. 2786

Ponudbe na upravn. »Slovenskega Naroda« pod tovarniški poslovođja/2788.

Učiteljica

starejša moč, zanesljiva se sprejme kot vzgojiteljica otrok. 2779

Pismene ponudbe pod »vzgoja/2779« na upravn. »Slov. Naroda«.

Blagajničarka

starejša moč eventualno prodajalka papirnatih in galanterijskih stroke sprejme službo takoj ali pozneje.

Ponudbe na upravn. »Slovenskega Naroda« pod »Vestn/2785«. 2782

Kupim lanske in letošnje

gobe.

Ponudbe z vzorci pod »Gobe« na upravn. »Slov. Naroda«. 2787

Proda se velik, lep

: PES :

dober varuh in jako zanesljiv. Priporočam ga najbolje mesarski obrti. **Ivanka Slamič, št. Vid nad Ljubljano.**

Proda se

moško kolo.

Ljubljana, Resljeva cesta št. 4.

Iščem

stanovanje s hrano

2765 za dijaka in dijakinjo. Cenjene ponudbe na uprav. »Slov. Naroda« pod šifro »A. K/2765«.

Gospodična

s triletno knjigovodstveno prakso

išče službe v trgovini ali pisarni. Ima šest razredov Nötre-damske šole in dva razreda obrtne šole. Govori nekaj slovenski, popolnoma pa nemški in italijanski.

Ponudbe pod »služba/2772« na upravn. »Slovenskega Naroda«. 2772

Malo, meblovano

stanovanje

s kletjo v mestu se išče.

Ponudbe na »poštni predal 26. Ljubljana« pod »Viktor«. 2734

Tvrdba z mešanim blagom na deželi

sprejme dva krepka

učenca

s primerno šolsko izobrazbo. Hrano in stanovanje imata v hiši. 2750

Naslov pove upravn. »Slov. Naroda«.

Kdo bi dobavljal star

časopisni papir

stalno v večji množini.

Ponudbe na upravn. »Slov. Naroda«.

4 dni! Od jutri petek 1. pa do ponedeljka 4. septembra: 4 dni!

!! Slučaj Klerk !!

Presto. Detektivska senzacija. Presto.

„KINO IDEAL“.

!Šivalni stroji!

„Singer“ in „Kaiser“ s podolgaštim, okroglim čolnikom, Central-Bobbin za dom in rokodelstvo se kupijo najbolje in najceneje pri firmi

A. WEISSBERG, tverniška zalega
Dunaj II., Untere Donaustrasse 23/III.
Hitro razpošiljanje na vse železniške postaje. — Cenovniki v slovenskem jeziku zastoj. 2411

Vizitnice in kuverte s firmo

==== priporoča =====

„Narodna tiskarna.“

Pianine, glasovirje, Phonale, Orchestrione, električne glasovirje.

S. KMETETZ

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 26.

Dr. M. Pretner, odvetnik v Trstu

si dovoljuje naznanjati, da se je njegova
odvetniška pisarna preselila v Trstu
v ulico dei Forni šte. 15,
I. nadstropje.

PRVA KRANJSKA MEDICINALNA DROGERIJA

parfumerija, fotografična manufaktura itd.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Ustanovljena leta 1897.

Anton Kanc

Ljubljana, Zidovska ulica 1.

Ceniki na razpolago. Ceniki na razpolago.

A. & E. Skabernè

Najnovejše bluže za dame

Mestni trg št. 10.

Prede se storoškop

fotografski aparat

8x16. — Ogleda se Ljubljana, Krakovski nasip št. 4/L. nadstropje, od 5—6 ure zvečer. 2774

Vila „Savica“

s gospodarskim poslojem na Bohinjski Bistrici se takoj proda.
Poizve se pri D. REPE, Sled.

Rudolf Vidali, Piran, Istra,
podjetnik v razpošiljanju

S O L I
sprejema naročila po zmernih cenah. 2669

Absolventinja

trg. tečaja, katerega je dovršila z odliko ter je zmožna vseh pisarniških del, išče primerno službo v Ljubljani, če tudi kot začetnica samo kot praktikanca.

Naslov pove upravn. »Slov. Naroda«.

Lep ovčarski pes

se proda.

Istotam se vzame na posejilo za nekaj mesecov 2773

: pianino. :

Naslov pove uprav. »Sloven. Naroda«.

Učenka

v knjigarno in papirno trgovino se takoj sprejme.

Zahteva se dobro računarico zmožno slovenščine in nemščine.

Pismene ponudbe na uprav. »Slov. Naroda« pod »Računarica«.

Trgovski sotrudnik

manufakturnist, vojaščine prost, se sprejme takoj. Istotam se sprejme v poduk krepak 2586

vajenec

Ponudbe na poštini predal 100, Ljubljana.

Suhe gobe

vinski kamen, med, vosek, kumno in janež

ter sploh vse deželne pridelke kupi veletrgovina 2267

Anton Kolenc, Celje.

Istotako tudi vsako množino raznovrstnih praznih vreč in sodov.

Po Najvišjem pooblaščenju Njeg. ces. in kralj. Apost. Veličanstva.

Izvanredna c. kr. državna loterija

za vojnospkrbstvene namene.

Ta donarna loterija ima 21.146 dobitkov v gotovem denarju v skupnem znesku 625.000 kron.

Glavni dobitok znaša 200.000 kron.

Zrebanje bo javno na Dunaju dne 5. oktobra 1916. Srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo pri oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstrasse 5, po loterijah, trafikah, pri davčnih, poštah, brzojavah in telegrafskih uradih, pri menjalnicah itd. Igralni načrti za kupce srečk zastoj. — Srečke se pošiljajo poštno prosto.

Od c. kr. generalnega ravnateljstva drž. loterij (oddelek za dobrodelne loterije).

Kostanjev les, orehove hlode

kupim po najvišji dnevni ceni.

Ponudbe na

Josip Kralj,

Ljubljana, Franca Jožefa cesta št. 7.

Perilo

za vojno zavod v zalogi.

Izdelovanje nevestinskih oprem.

Ustanovljeno 1866.

Perilo

za deteta v zalogi.

Moško, damsko in otroško

perilo

lastnega izdelka

daleč znano zaradi izbornega kroja, točnega dela, zmernih cen priporoča

C. J. HAMANN

dobavitelj perila ces. in kralj. Visokosti, častniških uniformiranj, zavodov, samostanov i. t. d. v

LJUBLJANI.

Perilo po meri se izgotavlja najhitreje.

Istotam prva kranjska

pralnica in likalnica perila.

Motorni obrat.

Največje varovanje perila.

Najnovejši stroji.

Moški klobuki.

Priznana najpoštenjša postrežba.

Posteljno perje, puh in kapok.

Sportni predmeti.

Zopetna utesnitev oddaje piva.

Pivovarne alpskih dežel bi morale dobiti za varenje potrebni ječmen iz Ogrskega. Ogrska delniška družba vojnih produktov pa tega ječmena ni nakazala; vsled tega so pivovarne alpskih dežel primorane, da utesne oddajo piva za 70%, ker bi jim sicer do Božiča pošla vsa zaloga. Zato se bode počenši

s 1. septembrom 1916 oddajalo le 30% tega, kar se je potrebovalo v mirnih časih.

Slavno občinstvo se naproša, da naj se vda v te neizogibne razmere ter naj gostilničarjem in drugim založnikom piva ne dela vsled manjše oddaje piva nobenih neprilik.

Varstvena zveza pivovarn alpskih dežel

P. Z. Z. O. Z.

2782